

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Вищого навчального закладу Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
18 квітня 2019 року № 88-Н

Форма № П-4.04

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

Інститут економіки, управління та інформаційних технологій

Форма навчання заочна

Кафедра бухгалтерського обліку і аудиту

Допускається до захисту

Завідувач кафедри _____ доц. В.А. Кулик

«___» _____ 20___ р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему:

**«Фінансова звітність за міжнародними стандартами та використання її
показників в управлінні»**

(за матеріалами ПАТ «Укрпошта»)

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

за освітньою програмою «Облік і аудит»

ступеня «магістр»

Виконавець роботи

Чиркова Таміла Сергіївна

Науковий керівник

д.е.н., доцент Кулик Вікторія Анатоліївна

Полтава – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. РОЛЬ ЗВІТНОСТІ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ	7
1.1. Управління підприємством: зміст та функції.....	7
1.2. Звітність як елемент системи управління підприємством	14
1.3. Характеристика фінансово-господарської діяльності підприємства ПАТ «Укрпошта»	26
Висновки до розділу 1	64
РОЗДІЛ 2. СКЛАДАННЯ ОСНОВНИХ ФОРМ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЗГІДНО З ВИМОГАМИ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТИВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ	67
2.1. Баланс (Звіт про фінансовий стан): зміст, структура та вимоги до складання.....	67
2.2. Зміст та структура Звіту про прибутки та збитки згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності.....	73
2.3. Звіт про рух грошових коштів: теоретичні та практичні аспекти.....	80
2.4. Звіт про зміни у власному капіталі згідно з вимогами міжнародних стандартів	88
Висновки за розділом 2.....	92
РОЗДІЛ 3. ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ НА ПІДСТАВІ ЗВІТІВ, СКЛАДЕНИХ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ	94
3.1. Користувачі інформації фінансової звітності підприємств	94
3.2. Комплексний аналіз показників фінансової звітності для прийняття рішень	102
Висновки за розділом 3.....	109
ВИСНОВКИ.....	112
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	115

ВСТУП

Актуальність теми. Управління підприємством в сучасних умовах створення основ ринкового механізму в економіці України суттєво відрізняється від управління за часів командно-адміністративної системи господарювання. Найбільш значущими особливостями функціонування підприємств в ринкових умовах стає:

1) реальна самостійність підприємств в прийнятті управлінських рішень, зокрема щодо системи цілей та потенціалу підприємства, концепцій управління підприємством, стратегії та політики розвитку підприємства, цінностей і критеріїв;

2) постійно зростаючий ступінь невизначеності ринкового середовища та поява нових чинників ризику підприємництва;

3) значне розширення кола зацікавлених осіб та необхідність встановлення ефективних комерційних взаємовідносин.

За цих умов, на нашу думку, одним з ключових елементів управлінської системи прийняття рішень керівництвом підприємства повинна стати підсистема інформаційно-аналітичного забезпечення. Інформаційні потоки підприємства характеризуються великим обсягом, інтенсивністю та різноспрямованістю інформаційних зв'язків між підсистемами й елементами управління, а також зовнішнім оточенням. Значна їх частина формується на підприємстві в системі обліку. Виникає потреба в обґрунтуванні системи звітності, критеріїв та показників прийняття ефективних управлінських рішень.

Мета і завдання дослідження. Метою дипломної роботи є дослідження теоретичних, методичних, організаційних та практичних аспектів фінансової звітності, а також розробка практичних рекомендацій щодо її аналізу в межах конкретного підприємства.

Для досягнення поставленої мети в дипломній роботі передбачається вирішення наступних завдань:

- дослідження сутності управління підприємством;
- визначення місця фінансової звітності в системі управління підприємством;
- характеристика фінансово-господарської діяльності та постановки обліково-аналітичної роботи на досліджуваному підприємстві;
- узагальнення основних організаційних підходів до формування Звіту про фінансовий стан (Балансу) підприємства;
- дослідження сучасних підходів до формування Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід);
- узагальнення основних методичних підходів до формування Звіту про рух грошових коштів;
- дослідження сучасних підходів до формування показників Звіту про власний капітал;
- удосконалення методичного інструментарію в частині групування користувачів фінансової звітності;
- вивчення методики комплексного аналізу показників фінансової звітності.

Об'єктом дослідження є фінансова звітність підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних, організаційних і практичних аспектів фінансової звітності підприємства та напрямів їх удосконалення.

Методи дослідження ґрунтуються на фундаментальних положеннях сучасної економічної теорії, загальнонаукових і спеціальних методах обліку й аналізу. У процесі дослідження використані: діалектичний метод пізнання; історичний метод; синтез; моделювання; абстрагування; конкретизація; аналітичні розрахунки та порівняння; метод причинно-наслідкового зв'язку та абстрактно-логічний метод. Для обробки економічної інформації, побудови таблиць, графіків, алгоритмів застосовано сучасні комп'ютерні технології та пакет прикладних програм Microsoft Excel.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі акти України, нормативні документи, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, матеріали науково-практичних конференцій, дані Державної служби статистики України, результати вибірових обстежень та звітність ПАТ «Укрпошта».

РОЗДІЛ 1

РОЛЬ ЗВІТНОСТІ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

1.1. Управління підприємством: зміст та функції

Управління на підприємствах здійснюється у двох сферах: виробничо-технічній, коли виконуються роботи з організації, координації та регулювання виробничого процесу, та соціально-економічній, коли регулюються взаємовідносини між учасниками виробничого процесу в умовах поділу і кооперації праці, формування відносин між управлінцями та виконавцями.

Управління як процес, або функція, може відбуватися лише за допомогою спеціального апарату, який відповідає за збереження, цільове використання ресурсів, здійснює контроль за роботою виконавців щодо виконання програми бізнес-плану та господарських операцій технологічного процесу підприємницької діяльності.

Виробничий процес є об'єктом, а апарат управління – суб'єктом управління.

Управління (Management) – це цілеспрямований вплив апарату управління суб'єкта господарювання на трудовий колектив для досягнення поставленої мети.

Суб'єкт господарювання складається з діючих на засадах внутрішнього госпрозрахунку виробничих підрозділів (виробництв, цехів, відділень, дільниць, бригад, бюро, лабораторій тощо), а також апарату управління (управлінь, відділів, бюро, служб тощо). У внутрішньому економічному механізмі підприємства вони складають його функціональні підрозділи. Підприємство для виконання окремих своїх функцій вправі створювати філії, представництва, відділення, агентства, структурні одиниці та інші відокремлені підрозділи. Підприємство може створювати і допоміжні підрозділи.

Функції та права кожного із вказаних структурних підрозділів підприємства визначаються затвердженими у встановленому порядку керівником підприємства положеннями про них.

За загальним правилом органи управління підприємством згідно розподілу власних повноважень поділяються на вищі (законодавчі), виконавчі та контрольні. До компетенції вищих органів управління підприємством – загальних зборів його засновників відноситься вирішення стратегічних питань його діяльності, що впливають на суттєві основи його діяльності чи діяльності засновників. Виконавчі органи вирішують тактичні питання, в тому числі пов'язані з щоденною діяльністю. При здійсненні визначених в установленому порядку вищим органом для них повноважень вони йому підзвітні та підконтрольні. Контрольним органом, за загальним правилом, є ревізійна комісія, яка обирається загальними зборами та підзвітна перед ними. В підприємствах, заснованих на власності однієї особи, засновники безпосередньо здійснюють керівництво підприємством самостійно або через уповноважену ними особу.

Управління підприємством здійснюється відповідно до його установчих документів на основі поєднання прав власника (стосовно господарського використання його майна та отримання прибутку) і самоврядування трудового колективу. При цьому власник підприємства здійснює свої права по управлінню безпосередньо сам або через уповноважені ним органи. Останні вправі делегувати це право органу управління – раді підприємства (правлінню), чи іншому передбаченому установчими документами органу. Безпосередньо у всіх зовнішніх правовідносинах інтереси підприємства представляє його керівник. Керівник наймається чизначається власником підприємства. В корпоративних підприємствах він може обиратись. З керівником власником чи уповноваженим ним органом укладається трудовий договір (контракт), в якому визначаються права, строк, обов'язки та його відповідальність перед власником та трудовим колективом, умови матеріального забезпечення та

звільнення з посади. Керівник підприємства самостійно вирішує питання діяльності підприємства, за виключенням тих, що віднесені установчими документами до компетенції інших органів управління підприємством. Власник майна не вправі вмішуватись в оперативну діяльність керівника підприємства. Керівник призначає та звільнює з посад своїх заступників, керівників та спеціалістів апарату управління та структурних підрозділів.

Рішення по соціально-економічним питанням стосовно діяльності підприємства розробляються та приймаються його органами управління за участю трудового колективу чи уповноважених ним органів. Останніми може бути Рада трудового колективу, її голова, а частіше профспілковий орган. В тому разі, коли підприємство діє на корпоративних засадах, вищим керівним органом підприємства є загальні збори власників. Виконавчі функції по управлінню таким підприємством здійснює вибране загальними зборами управління. Його вибори проводяться таємно власниками майна на альтернативній основі, а повноваження визначаються установчими документами.

Згідно із ст. 65 Господарського кодексу України управління підприємством здійснюється відповідно до його установчих документів на основі поєднання прав власника щодо господарського використання свого майна і участі в управлінні трудовим колективом.

Власник реалізує свої права щодо управління підприємством безпосередньо або через уповноважені ним органи відповідно до статуту підприємства чи інших установчих документів. Для керівництва господарською діяльністю підприємства власник (власники) або уповноважений ним орган призначає (обирає) керівника підприємства. У разі найму керівника підприємства з ним укладається договір (контракт), в якому визначаються строк найму, права, обов'язки і відповідальність керівника, умови його матеріального забезпечення, звільнення з посади, інші умови найму за погодженням сторін. Керівник підприємства без доручення діє від імені підприємства, представляє його інтереси в органах державної влади і

органах місцевого самоврядування, інших організаціях, у відносинах з юридичними особами та громадянами, формує адміністрацію підприємства і вирішує питання діяльності підприємства в межах та порядку, визначених установчими документами. Керівника підприємства може бути звільнено з посади достроково на підставах, передбачених договором (контрактом) відповідно до закону. На всіх підприємствах, які використовують найману працю, між власником і трудовим колективом повинен укладатися колективний договір, яким регулюються виробничі, трудові та соціальні відносини трудового колективу з адміністрацією підприємства.

Трудовий колектив підприємства складається з громадян, які беруть участь у його діяльності на основі трудового договору (контракту, угоди) або інших домовленостей, що регулюють, трудові відносини працівника з підприємством. Повноваження трудового колективу щодо його участі в управлінні підприємством встановлюються статутом або іншими установчими документами відповідно до ГКУ, законодавства про окремі види підприємств, закону про трудові колективи.

Рішення із соціально-економічних питань стосовно діяльності підприємства опрацьовуються і приймаються його органами управління за участю трудового колективу.

Таким чином, під управлінням підприємством слід розуміти цілеспрямовану діяльність, яка представляє собою сукупність методів, засобів і форм ефективної координації роботи людей (трудових колективів) для досягнення поставлених завдань або визначеної мети (підвищення результативності виробництва, зростання прибутку тощо).

Функції управління, їх характеристика

Система управління підприємством передбачає диференціацію та координацію управлінської діяльності за виконуваними функціями.

Під функцією управління слід розуміти продукт поділу і спеціалізації управлінської праці, відокремлений напрямок управлінської діяльності, що дозволяє здійснювати управлінський вплив.

За ознакою інваріантності розрізняють загальні (ключові) функції, що розкривають склад процесу управління, і специфічні (конкретні) функції, що вказують напрямок цілеспрямованого впливу на той чи інший вид виробничої діяльності. До основних функцій управління відносять: планування; організацію; мотивацію; контроль (рис. 1.1).

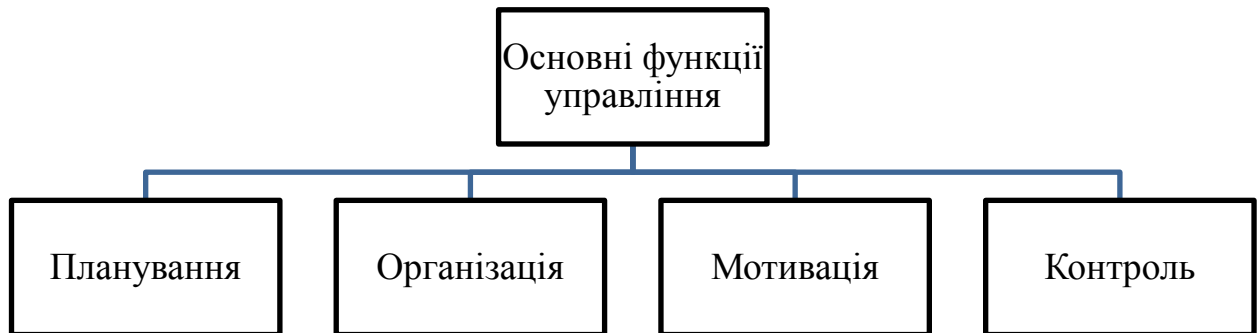

Рис. 1.1. Основні функції управління

Планування – функція управління, що визначає перспективи розвитку економічної системи та її майбутній стан, обумовлені темпами розвитку, джерелами, обраними методами і формами виробництва для досягнення сформульованої мети у вигляді конкретних планових моделей (розрахунків) завдань і показників з установленням термінів виконання.

Організація – функція управління, метою якої є формування керівної і керованої систем, а також зв'язків і відносин між ними, що забезпечують кооперування людей і знарядь праці з максимальною ефективністю протікання їх спільної трудової діяльності. Особливість функції організації стосовно інших полягає у тому, що вона є єдиною функцією, яка забезпечує взаємозв'язок і підвищує ефективність всіх інших функцій управління. Результатом здійснення функції організації є створення на основі об'єктивних функцій управління відповідних органів управління; побудова чіткої структури апарату управління; обґрунтоване формування управлінських підрозділів; розробка положень про органи управління і посадових

інструкцій; встановлення взаємозв'язків між управлінськими підрозділами; розстановка управлінських кадрів за функціональною ознакою; розробка нормативів, методик, технологічних карт тощо.

Мотивація – функція управління, яка вказує на комплекс причин, які спонукають членів трудового колективу до спільних впорядкованих і узгоджених дій для досягнення поставленої перед суб'єктом господарювання мети.

Контроль – функція управління, яка завершує будь-яку діяльність і представляє собою перевірку, а також постійне спостереження з метою перевірки чи нагляду. Він найщільніше переплетений з іншими елементами системи управління, відтак за його допомогою можна визначити, наскільки ефективно працює підприємство. Контроль не є самоціллю, він лише коригує вироблену стратегію.

Процес контролю відбувається за такою послідовністю:

- встановлення контрольних показників (чого хоче досягти підприємство);
- заміри показників ринкової діяльності підприємства (що відбувається);
- аналіз діяльності підприємства (чому так відбувається);
- коригувальні дії (що необхідно зробити для поліпшення поточного стану).

Коригувати відхилення від нормальної ходи господарської діяльності підприємства можна за допомогою різних методів, а саме: шляхом перегляду планів або модифікації цілей, перерозподілу або уточнення виробничих завдань, виділення додаткових коштів, шляхом залучення додаткового персоналу, кращим добором та навчанням кадрів, удосконаленням самого процесу управління.

Отже, метою контролю є виявлення потенційних можливостей, проблем, надання рекомендацій стосовно програми стратегічних і тактичних

дій щодо комплексного удосконалення господарської діяльності підприємства з орієнтацією на прийняту стратегію.

Специфічні функції управління підприємством вказують напрямок впливу на будь-яку сферу виробничої діяльності, вони обумовлені багатосторонньою діяльністю підприємства та змістом його виробничих процесів. Тому під специфічними функціями управління розуміють результат поділу управлінської праці. Такі функції включають види діяльності, які розрізняються призначенням і засобами реалізації.

Об'єктом управління є організаційно відокремлена ланка, яка забезпечує одну із стадій або частину стадії виробничо-господарського процесу і є основою цілеспрямованого управлінського впливу. З огляду на особливості виробничо-господарських процесів підприємства, до конкретних функцій управління виробництвом продукції варто віднести:

- управління науково-технічною підготовкою виробництва;
- управління основним, допоміжним і обслуговуючим виробництвом;
- управління якістю продукції;
- управління персоналом підприємства;
- управління матеріально-технічним постачанням;
- управління фінансами;
- управління збутом продукції;
- управління маркетингом;
- управління розвитком і удосконаленням системи адміністрування тощо

За змістом кожна конкретна функція управління на підприємстві є комплексною і включає планування, організацію, мотивацію і контроль організаційно відокремлених об'єктів впливу, окремих аспектів виробництва.

Необхідно зазначити, що основний склад конкретних функцій управління підприємством принципово не змінюється зі зміною масштабу і характеру виробництва. Більш того, вони подібні навіть на підприємствах

різних галузей народного господарства. Різними залишаються лише обсяг і структура виконання функцій управління.

Управління підприємством – це складний і багатогранний процес. Власникам підприємства, його інвесторам та менеджерам постійно доводиться приймати управлінські рішення, від яких залежать не тільки результати поточної діяльності, а й саме існування підприємства як суб'єкта фінансово-господарської діяльності на ринку. Для прийняття будь-якого управлінського рішення необхідно мати об'єктивну інформацію.

Фінансова звітність є складовою частиною бухгалтерської звітності, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період, тобто, відображає різні аспекти господарських операцій і явищ.

Аналітичне дослідження бухгалтерських звітів розкриває причини досягнутих успіхів і недоліків у роботі кожного підприємства, допомагає намітити шляхи вдосконалення її діяльності. Повний всебічний аналіз звітності потрібен, перш за все, власникам для оцінки своєї діяльності та прийняття зважених управлінських рішень, прийняття яких у багатьох випадках є мистецтвом знаходження ефективного компромісу.

1.2. Звітність як елемент системи управління підприємством

Світовий досвід свідчить про те, що підприємства, які перебувають в майже однакових економічних умовах (обсяг активів та капіталу, виробничий потенціал, номенклатура продукції), можуть досягати різних кінцевих результатів своєї діяльності. Суттєву роль в цьому відіграє раціонально побудована система управління підприємством.

Зарубіжний і вітчизняний досвід свідчить, що ефективність управління підприємством в мінливих умовах зовнішнього середовища значно

підвищується за умови створення системи контролінгу [4, 5, 8, 9]. Контролінг (у перекладі з англійської означає контролювати, управляти, регулювати) – це функціонально окремий напрям економічної роботи на підприємстві, який пов'язаний з фінансово-економічною сервісною функцією в менеджменті.

Контролінг не підмінює собою управління підприємством, а є механізмом саморегулювання на підприємстві, що забезпечує зворотній зв'язок у контурі управління.

Він зв'язує воедино планування, облік, інформаційне забезпечення та контроль, інтегруючи та координуючи їх.

Контролінг пройшов певні етапи еволюції, на яких змінювалася його орієнтація:

1) на систему обліку (переорієнтація системи обліку з минулого на майбутнє, створення на базі облікових даних інформаційної системи підтримки управлінських рішень),

2) на управлінську інформаційну систему (створення єдиної інформаційної системи управління, її впровадження та координація функціонування, оптимізація інформаційних потоків),

3) на систему управління (координація діяльності системи управління підприємством).

Сучасний підхід до контролінгу інтерпретує його як комплексну між функціональну концепцію управління, метою якої є координація підсистем планування, контролю та інформаційного забезпечення орієнтованого на результат управління підприємством [18, с. 9].

Інтерес до контролінгу з боку вітчизняних підприємств може бути пояснено потребою у підвищенні ефективності діяльності за рахунок пошуку внутрішніх резервів.

Побудова ефективної системи контролінгу передбачає [24, с. 8]:

– комплексне реформування системи планування, обліку та контролю в напрямку переорієнтації раціонального використання ресурсів;

- координацію управлінської діяльності по досягненню мети підприємства; інформаційну та консультаційну підтримку прийняття управлінських рішень;
- створення загальної інформаційної системи управління підприємством;
- забезпечення раціональності управлінського процесу.

Інформаційно-аналітичне забезпечення управління підприємством являє собою підсистему, яка об'єднує всі складові управління в єдине ціле, дозволяє сформулювати безперервний процес прийняття управлінських рішень, спрямованих на досягнення стратегічних та тактичних цілей підприємства. при створенні і розробці інформаційного забезпечення необхідно [10, с. 115] (рис. 1.2).

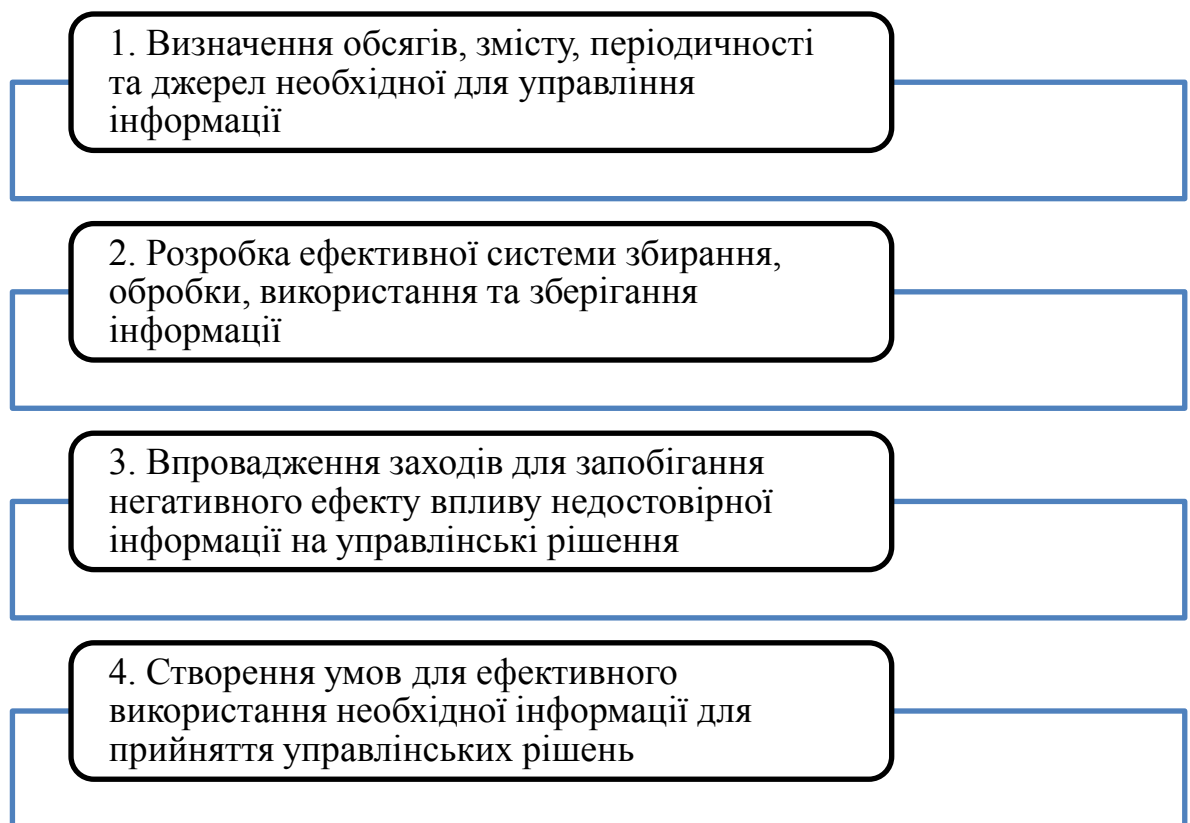

Рис. 1.2. Етапи створення системи інформаційно-аналітичного забезпечення управління підприємством

Джерелами інформації для прийняття управлінських рішень можуть бути:

- вибіркові дані про зовнішнє середовище, вплив яких на результати діяльності підприємства є суттєвим: нормативно-законодавчі акти; результати досліджень і розробок, в тому числі галузевих НДІ; спеціальні джерела інформації; власні дослідження та цільові дослідження спеціалізованих організацій; конференції, ярмарки; огляди періодичної літератури;

- позаоблікові та облікові дані щодо внутрішнього стану і процесів, які відбуваються на підприємстві.

В якості позаоблікових джерел виступають програми, плани, проекти за напрямками бізнесу; внутрішні накази та розпорядження керівництва; протоколи зборів трудового колективу, засідань правління, комісій; матеріали внутрішнього аудиту та ревізійної комісії; патенти, ліцензії.

На основі облікових джерел складається уніфікована фінансова, статистична та податкова звітність підприємства.

Управлінська звітність законодавчо не регламентована і кожне підприємство самостійно визначає її обсяг, зміст та формати. На жаль, не всі вітчизняні підприємства приділяють належне значення формуванню управлінської звітності.

В ринковій економіці система звітності суб'єкта господарювання стає важливим елементом підсистеми інформаційно-аналітичного забезпечення управління підприємством.

Звітність підприємства містить дані, достовірність яких є достатньо високою і при певних умовах (акціонерні товариства, спільні підприємства) підтверджена висновком незалежного аудитора.

Місце інформації і, зокрема, звітності в системі управління підприємства наведено на рис. 1.3.

Рис. 1.3. Місце інформації в процесі управління підприємством

На нашу думку, методологія управління, структура управління, а також техніка і технологія управління визначають склад та зміст інформації про зовнішнє та внутрішнє середовище підприємства.

В організаційну структуру підприємства має входити система контролінгу з:

- конкретними завдання (оперативні, короткострокові та стратегічні);
- організацією (місце в організаційній структурі підприємства);
- інструментами (бюджетування, аналіз сильних та слабких сторін, аналіз відхилень, безперервне прогнозування, комплексне управління якістю, система раннього попередження та реагування, функціонально-вартісний аналіз, модель економічної доданої вартості, система збалансованих

показників та управління чинниками створення вартості підприємства) та взаємозв'язками.

Як бачимо з рис. 1.3, виконання всіх функцій управління підприємством ґрунтується на даних системи звітності. Так, наприклад, фінансову звітність використовують для проведення економічного та фінансового аналізу, прогнозування результатів діяльності підприємства, оцінки ризиків, управління необоротними та оборотними активами, управління вартістю та структурою капіталу.

Податкова звітність дає можливість встановити рівень податкового навантаження та обґрунтувати раціональну податкову політику підприємства.

Статистична звітність забезпечує побудову макроекономічних показників, які відображають узагальнену характеристику стану та рівня розвитку економіки в цілому, окремих її галузей і видів економічної діяльності. Крім цього, дані статистичної звітності підприємство використовує для економічного аналізу показників праці, основних засобів, дебіторської та кредиторської заборгованості, інвестицій, інновацій тощо.

Головна мета управлінської звітності полягає у забезпеченні керівництва та менеджерів необхідними даними для прийняття управлінських рішень, здійснення планування, ведення контролю і виміру показників функціонування підприємства.

Вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду використання звітності в управлінні підприємством [7, 9] дозволило сформулювати основні вимоги до побудови системи звітності підприємства:

- відповідати організаційній структурі підприємства (об'єднання, підприємства, бізнес-одиниці);
- забезпечувати менеджмент на різних рівнях управління необхідними даними;
- містити дані, необхідні для вимірювання рівня реалізації стратегічних та тактичних цілей підприємства та структурних підрозділів;

- виконувати функцію раннього попередження ризиків;
- містити зіставні цільові, планові, контрольовані і фактичні показники у звітах;
- зберігати незмінність форматів та форм для стандартних звітів протягом планового періоду;
- оперативно надавати звіти зацікавленим особам в межах їх компетенції;
- мати простий, зрозумілий та наочний формат.

В роботі доведено доцільність складання виняткових звітів за умов наявності в стандартних звітах особливих тенденцій в розвитку і суттєвих відхилень фактичних значень від планових внаслідок не передбачуваних господарських ситуацій.

Фінансова звітність в кожній країні має свою регуляторну систему бухгалтерського обліку. Регулювання бухгалтерського обліку може здійснюватися:

- законодавчими актами та національними положеннями, де чітко визначено, яким чином має бути підготовлена звітність,
- професійними бухгалтерськими організаціями, які випускають рекомендації щодо підготовки фінансової звітності.

Враховуючи, що реформування фінансової звітності в Україні відбувається на основі міжнародної гармонізації і стандартизації, доцільно дослідити принципи, якісні та кількісні характеристики фінансових звітів за Загально прийнятими принципами бухгалтерського обліку в США (Generally Accepted Accounting Principles – US– GAAP), Міжнародними стандартами фінансової звітності (International Financial Reports Standards – IFRS) та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку – П(С)БО.

Перші Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (International Accounting Standards – IAS) були складені в сімдесятих роках у зв'язку з необхідністю достовірної, неупередженої та зрозумілої фінансової

інформації. Протягом десятиліть, що пройшли з того часу, IFRS пройшли значний шлях розвитку. На сьогоднішній день фінансова звітність, що відповідає IFRS, є зрозумілою користувачам всього світу, що надає підприємствам доступ до міжнародних фінансових та товарних ринків.

На відміну від західних країн, фінансова звітність в Україні переважно не заслуговувала на увагу вищого керівництва. Важливість та можливості фінансової звітності в управлінні не визнавалися керівництвом підприємств.

На сучасному етапі розвитку економіки України у зв'язку з виходом на міжнародні ринки набуває актуальності необхідність трансформації фінансової звітності українських підприємств у звітність, що відповідає всім вимогам Міжнародними стандартами фінансової звітності.

Європейський Парламент прийняв постанову про те, що консолідовані фінансові звіти усіх підприємств, акції яких вільно котируються і які зареєстровані на європейському ринку, повинні відповідати Міжнародним стандартам фінансової звітності (IFRS).

Останніми роками відбулося значне наближення US– GAAP і П(С)БО до IFRS, однак між цими системами обліку та звітності залишаються відмінності. П(С)БО розроблено порівняно нещодавно і в ході розробки вони базувались на існуючих IFRS. Для цілого ряду IFRS існують відповідні П(С)БО. Однак дуже часто відповідні П(С)БО не є такими детальними, як аналогічні IFRS. Існуючі відмінності між IFRS та відповідними їм П(С)БО можна згрупувати таким чином:

- обмеження в П(С)БО дозволених альтернативних облікових підходів IFRS;
- обмеження в П(С)БО вимог до розкриття інформації;
- протиріччя між IAS, IFRS і П(С)БО.

Порядок і зміст управління підприємством суттєво залежить від загальних правил складання фінансової звітності. IFRS не містять типових таблиць для розкриття інформації; проте вони містять вимоги щодо розкриття інформації (мінімально необхідний перелік статей) у фінансовій

звітності або у примітках та поясненнях до неї. Таким чином, усі розкриття у фінансовій звітності, складеній згідно з IFRS, є доречними, а інформація, яка не є необхідною, вилучена, що спрощує прийняття об'єктивного економічного рішення.

П(С)БО є більш регламентуючими (виклад звітів є стандартизованим для всіх підприємств, а відповідно – розкриття інформації диктується уніфікованою формою фінансового звіту, а не потребами користувачів чи особливостями підприємства), що може призвести до втрати їх відповідності меті користування через невідповідне розкриття інформації.

Важливим принципом обліку та звітності в системі US– GAAP є правдивість подання, дотримання якого повинно підтверджуватися аудиторським висновком. Вищою метою обліку та звітності в цій системі є корисність для прийняття рішень, тобто розкриття інформації як основи для прийняття рішення для фактичних та потенційних акціонерів та інвесторів.

Відмінності в річних звітах існують у регламентації методів розрахунку та оцінки. Так, наприклад, за системою US– GAAP є можливість розрахунку пропорційних прибутків відповідно до методу процентного виконання замовлень або принципіальну оцінку затрат на виготовлення за повними витратами, при чому проценти за позиковим капіталом враховуються як кваліфіковані активи.

Розбіжності відносно структури елементів мають формальний характер. Відповідно з правилами US– GAAP підприємствам надано більшої самостійності в оформленні річної звітності. Система US– GAAP подає лише мінімальну кількість статей, яка може доповнюватися індивідуально кожним підприємством. Крім цього, існує свобода вибору щодо подання окремих показників в певній фінансовій звітності.

В умовах ринкової економіки найважливішого значення надається інформаційній функції фінансової звітності. Мета фінансової звітності співпадає в стандартах, що аналізуються, – це надання широкому колу зацікавлених осіб повної, правдивої та неупередженої інформації для

прийняття економічних рішень. Крім цього, співпадають елементи фінансової звітності такі, як: активи, зобов'язання, капітал підприємства, в тому числі з деталізацією за певними видами; доходи, витрати, фінансові результати підприємства (прибуток чи збиток); рух грошових коштів в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства.

Особливого значення для використання фінансової звітності в управлінні підприємством заслуговують її якісні характеристики. Національні стандарти бухгалтерського обліку містять такі якісні характеристики фінансової звітності:

- дохідливість – розрахованою на однозначне тлумачення її користувачами;
- доречність – містити інформацію, яка впливає на прийняття рішень користувачами;
- достовірність – не містити помилок та перекручень, які здатні вплинути на рішення користувачів;
- порівнянність – надавати можливість користувачам порівнювати фінансову звітність підприємства за різні періоди, а також різних підприємств;
- суттєвість – це межа, починаючи з якої інформація стане у нагоді користувачу та може вплинути на обґрунтування рішення в разі її відсутності.

За системою US– GAAP насамперед приділяється увага вимогам до інформації у фінансових звітах, пов'язаних з можливістю її використання для прийняття управлінських рішень. Основними критеріями визнаються релевантність інформації для прийняття рішень, її надійність та достовірність, які відсутні у вітчизняних стандартах. При цьому, критерій доречності для прийняття рішень розкривається через такі субкритерії як придатність для прогнозування, контрольованість очікувань та своєчасність.

Достовірність складають такі субкритерії як перевіряємість, неупередженість і точність відтворення. Дані фінансових звітів повинні бути

співставними, порівняними та безперервними. Останніми якісними характеристиками до інформації є критерії суттєвості та економічності.

IFRS визначено концептуальні основи складання та подання фінансових звітів, відповідно до яких корисність інформація для користувачів повинна забезпечуватися якісним характеристикам. Важливі якісні характеристики можуть бути згруповані за змістом інформації та за поданням інформації. Зміст даних фінансової звітності забезпечуватимуть доречність через суттєвість, своєчасність, можливість використання для прогнозування та достовірність через правдивість подання, перевагу сутності над формою, нейтральність, обачність, повноту.

Дані фінансових звітів при їх поданні повинні бути зрозумілими та зіставними. Представлення зіставної інформації за попередній період вимагається для всіх сум, наведених у фінансовій звітності. Зіставну інформацію слід включати до описової інформації, якщо вона доречна для розуміння фінансової звітності поточного періоду.

Одночасно співвідношення вигод та витрат може вважатися обмеженням, аніж якісною характеристикою. Вигоди, отримані від інформації, мають перевищувати витрати на її надання.

В закордонній практиці [3, 9] останніми роками на підставі балансу, звіту про прибутки та збитки, звіту про рух грошових коштів підприємство використовує такі ключові монетарні показники: продажі, операційний прибуток/збиток до сплати процентів і податків, чистий прибуток, прибуток на акцію, доходність від інвестицій і власного капіталу, економічний прибуток чи економічна додана вартість, акціонерна вартість, операційний грошовий потік, грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду. Так, операційний прибуток/збиток до сплати процентів і податків (EBIT – Earnings before interest and tax) виступає як ключовий вартісно-орієнтований показник.

Найчастіше використовується показник економічно доданої вартості (Economic Value Added – EVA), що характеризує приріст вартості

підприємства протягом звітного періоду. Мета його використання полягає у відображенні з економічної точки зору величини прибутку, який зароблено підприємством в межах основної діяльності при використанні активів. Величина EVA має відповідати мінімальним очікуванням інвесторів. З точки зору інвестора додаткова вартість підприємства виникає при позитивному грошовому потоці, який дисконтовано за ставкою рентабельності капіталу, тобто визначено показник ринкової доданої вартості (Market Value Added – MVA).

Вартісно-орієнтовані показники керівництво використовує при обґрунтуванні управлінських рішень щодо створення чи розширення діяльності, яка створює додаткову вартість, та послідовного скорочення навіть до ліквідації бізнес-одиниць, котрі не зможуть в майбутньому створювати додаткову вартість. Неможливо належним чином оцінити прибуток чи його збільшення без зіставлення із сумою капіталу, вкладеного для одержання цього прибутку.

Найбільш важливим серед коефіцієнтів рентабельності є коефіцієнт прибутковості інвестованого капіталу (ROCE – Return on Capital Employed), що показує прибуток у співвідношенні з сумою інвестованого капіталу (зазвичай складається з суми акціонерного капіталу і довгострокових зобов'язань).

Вітчизняні підприємства, використовуючи фінансову звітність, розраховують основні аналітичні показники рентабельності активів (ROA – Return on Assets), рентабельності власного капіталу (ROE – Return on Equity), платоспроможності, фінансової незалежності, ділової активності, ринкової стійкості.

1.3. Характеристика фінансово-господарської діяльності підприємства ПАТ «Укрпошта»

Публічне акціонерне товариство «Укрпошта» (ПАТ «Укрпошта») входить до сфери управління Міністерства інфраструктури України, є правонаступником УДППЗ «Укрпошта» та є національним оператором поштового зв'язку України згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 січня 2002 року.

Діяльність Укрпошти регламентується Законом України «Про поштовий зв'язок» від 4 жовтня 2001 року, іншими Законами України, а також нормативними актами Всесвітнього поштового союзу, членом якого Україна стала у 1947 році.

Укрпошта функціонує як самостійна господарська одиниця з 1994 року, коли було утворено Українське об'єднання поштового зв'язку «Укрпошта», яке в липні 1998 року реорганізовано в нині діюче згідно з Програмою реструктуризації Укрпошти, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 04.01.98 за №1, з 1 березня 2017 року – ПАТ «Укрпошта».

Укрпошта сьогодні – це:

1. Понад 12,8 тис. об'єктів поштового зв'язку: поштамти, поштові відділення, пересувні, сезонні відділення поштового зв'язку та точки присутності по всій Україні;

2. Понад 73 тис. працівників, серед яких листоноші – понад 31,2 тис., оператори – 11,4 тис. та сортувальники – 2,2 тис.;

3. В 2017 році товариством Укрпошта доставлено внутрішніх та міжнародних відправлень кількості 186,5 млн. од. письмової кореспонденції, 21,1 млн. посилок, 2,9 млн. відправлень з оголошеною цінністю, виплачено 10,3 млн.. переказів та 68,2 млн. пенсій та грошових допомог;

4. Безпосередня доставка пошти здійснюється до 14,0 млн. абонентських поштових скриньок;

5. За 2017 рік розповсюджено за передплатою та вроздріб 3,5 тис. найменувань періодичних видань України та близько 2,0 тис. найменувань періодичних видань зарубіжних країн, що складає 436,2 млн. примірників;

6. Перевезено близько 23 тис. тонн періодики, загальний пробіг автотранспорту при цьому становить понад 63 млн. км;

7. Забезпечено видання мільйонними тиражами стандартних поштових марок, близько 53 сюжетів художніх поштових марок і блоків, 105 сюжетів конвертів та карток.

8. Платіжна організація внутрішньодержавної небанківської платіжної системи «Поштовий переказ». Відомості про платіжну систему «Поштовий переказ» внесені до Реєстру платіжних систем після узгодження з Національним банком України Правил цієї системи (Свідоцтво Національного банку України від 13.04.2017 № 34) . В рамках платіжної системи «Поштовий переказ» здійснюється пересилання поштових переказів як в межах України, так і за її межі, а також приймання платежів. Для пересилання транскордонних переказів Укрпошта використовує Міжнародну фінансову систему Всесвітнього поштового союзу (Швейцарія) та систему Єврожиро (Данія).

Забезпечують виконання цієї роботи філіали підприємства (обласні, міські та спеціалізовані дирекції).

Загалом Укрпошта пропонує споживачам близько 50 видів послуг.

Органами управління ПАТ «Укрпошта» (далі – Товариство) є:

- Загальні збори.
- Наглядова рада.
- Виконавчий орган товариства одноосібний – Генеральний директор.

До складу Товариства входять 31 філія (без права юридичної особи), з яких 27 здійснюють діяльність з регіонального представництва Національного поштового оператора, а 4 виконують спеціальні функції із забезпечення діяльності регіональних філій:

1. Вінницька дирекція – 21100, м. Вінниця, вул. Соборна, 59.

2. Волинська дирекція – 43000, м. Луцьк, вул. Кривий Вал, 19.
3. Дніпропетровська дирекція – 49000, м. Дніпро, просп. Дмитра Яворницького, 62.
4. Донецька дирекція – 84122, м. Слов'янськ, вул. Свободи, 1.
5. Житомирська дирекція – 10001, м. Житомир, вул. Вітрука, 1.
6. Закарпатська дирекція – 88000, м. Ужгород, пл. Поштова, 4.
7. Запорізька дирекція – 69005, м. Запоріжжя, пр. Соборний, 133.
8. Івано-Франківська дирекція, 76018, м. Івано-Франківськ, вул. Незалежності, 6.
9. Київська обласна дирекція – 02098, м. Київ, просп. Павла Тичини, 6.
10. Кіровоградська дирекція – 25006, м. Кропивницький, вул. Гоголя, 72.
11. Луганська дирекція – 93402, м. Сєверодонецьк, вул. Вілесова, 3.
12. Львівська дирекція – 79000, м. Львів, вул. Словацького, 1.
13. Миколаївська дирекція – 54018, м. Миколаїв, вул. Новозаводська, 1.
14. Одеська дирекція – 65001, м. Одеса, вул. Садова, 10.
15. Полтавська дирекція – 36000, м. Полтава, вул. 1100 річчя Полтави, 2.
16. Рівненська дирекція – 33028, м. Рівне, вул. В.Чорновола, 1.
17. Сумська дирекція – 40003, м. Суми, пл. Привокзальна, 5.
18. Тернопільська дирекція – 46001, м. Тернопіль, вул. Вячеслава Чорновола, 1.
19. Харківська дирекція – 61052, м. Харків, Привокзальний майдан, 2.
20. Херсонська дирекція – 73000, м. Херсон, просп. Ушакова, 41.
21. Хмельницька дирекція – 29000, м. Хмельницький, вул. Проскурівська, 90.
22. Черкаська дирекція – 18000, м. Черкаси, вул. Байди Вишневецького, 34.
23. Чернівецька дирекція – 58002, м. Чернівці, вул. Поштова, 6.
24. Чернігівська дирекція – 14000, м. Чернігів, проспект Миру, 28.

25. Київська міська дирекція – 01001 м. Київ, вул. Хрещатик, 22.

26. Дирекція оброблення та перевезення пошти – 03999, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2.

27. Дирекція «Автотранспoшта» – 03151, м. Київ, вул. Народного ополчення, 13.

28. Інформаційно-розрахункова дирекція – 02002, м. Київ, вул. Митрополита Андрія Шептицького, 16/4.

29. Головний навчальний центр «Зелена Буча» – 08292, м. Буча, вул. Інститутська, 22.

30. Кримська дирекція – 01001, м. Київ, вул. Хрещатик, 22.

31. Севастопольська дирекція – 01001, м. Київ, вул. Хрещатик, 22.

Середньооблікова чисельність штатних працівників – 72 340 особи.

Середня чисельність позаштатних працівників та осіб, які працюють за сумісництвом – 408 осіб.

Чисельність працівників, які працюють на умовах неповного робочого часу (дня, тижня) – 20 556 осіб.

Фонд оплати праці – 3 260 685,6 тис. грн.

Фонд оплати праці усіх працівників за 2017 рік збільшився у порівнянні з 2016 роком на 34,7% або на 840 808 тис. грн.

Відповідно до Закону України «Про державний бюджет України на 2017 рік» в Товаристві з 01.01.2017 року забезпечено рівень оплати праці працівників за повністю виконану норму праці в розмірі не менше 3200 грн.

У 2017 році пройшли підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації 32 000 працівників Товариства. Підготовлено, перепідготовлено та навчено іншим професіям на робочих місцях 3 474 працівників. Підвищено кваліфікацію 28525 працівникам, зокрема за обов'язковими програмами з питань охорони праці, пожежної безпеки, з питань фінансового моніторингу – 705 працівників.

Товариство співпрацює з вищими навчальними закладами, які здійснюють підготовку фахівців для поштової галузі.

Асоціація європейських державних поштових операторів «ПостЄвропа», міжнародна неприбуткова асоціація, створена Європейською конференцією Адміністрацій зв'язку (CEPT) у 1993 році. Основною метою діяльності асоціації є захист інтересів європейських національних поштових операторів на лібералізованому ринку поштових послуг та сприяння підвищенню їх операційної ефективності. На сьогодні членами асоціації є 52 поштових оператори із 49 країн та територій. Асоціація європейських державних поштових операторів «ПостЄвропа» є також офіційно признаним регіональним союзом Всесвітнього поштового союзу. Термін участі ПАТ «Укрпошта» в об'єднанні – співпраця на необмежений термін. Позиції ПАТ «Укрпошта» в структурі об'єднання – ПАТ «Укрпошта» є членом в структурі об'єднання.

Адреса місцезнаходження об'єднання: бульвар Бранд Вітлок 114, В-1200, Брюссель, Королівство Бельгія.

Європейська бізнес асоціація (European Business Association (EBA)), створена в 1999 році за підтримки Європейської Комісії в Україні для створення сприятливого інвестиційного клімату в Україні. До складу Європейської бізнес асоціації входить 900 міжнародних та українських компаній, що сприяє тісним контактам та розширенню співпраці між компаніями – членами для розвитку бізнесу. Термін участі ПАТ «Укрпошта» в об'єднанні – співпраця на необмежений термін. Позиції ПАТ «Укрпошта» в структурі об'єднання – ПАТ «Укрпошта» є членом в структурі об'єднання.

Адреса місцезнаходження об'єднання: Андріївський узвіз, 1– А, Київ, 04070, Україна.

Спільної діяльності з іншими організаціями, підприємствами, установами не має.

Товариство входить до сфери управління Міністерства інфраструктури України, є правонаступником УДППЗ «Укрпошта» та є національним оператором поштового зв'язку України згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 січня 2002 року.

Товариство сьогодні – це:

- Понад 12,8 тис. об'єктів поштового зв'язку: поштамти, поштові відділення, пересувні, сезонні відділення поштового зв'язку та точки присутності по всій Україні;
- Понад 73 тис. працівників, серед яких листоноші – понад 31,2 тис., оператори – 11,4 тис. та сортувальники – 2,2 тис.;
- В 2017 році Товариством доставлено внутрішніх та міжнародних відправлень кількості 186,5 млн. од. письмової кореспонденції, 21,1 млн. посилок, 2,9 млн. відправлень з оголошеною цінністю, виплачено 10,3 млн. переказів та 68,2 млн. пенсій та грошових допомог;
- Безпосередня доставка пошти здійснюється до 14,0 млн. абонентських поштових скриньок;
- За 2017 рік розповсюджено за передплатою та в роздріб 3,5 тис. найменувань періодичних видань України та близько 2,0 тис. найменувань періодичних видань зарубіжних країн, що складає 436,2 млн. примірників;
- Перевезено близько 23 тис. тонн періодики, загальний пробіг автотранспорту при цьому становить понад 63 млн. км;
- Забезпечено видання мільйонними тиражами стандартних поштових марок, близько 53 сюжетів художніх поштових марок і блоків, 105 сюжетів конвертів та карток.
- Платіжна організація внутрішньодержавної небанківської платіжної системи «Поштовий переказ». Відомості про платіжну систему «Поштовий переказ» внесені до Реєстру платіжних систем після узгодження з Національним банком України Правил цієї системи (Свідоцтво Національного банку України від 13.04.2017 № 34) . В рамках платіжної системи «Поштовий переказ» здійснюється пересилання поштових переказів як в межах України, так і за її межі, а також приймання платежів. Для пересилання транскордонних переказів Товариство використовує Міжнародну фінансову систему Всесвітнього поштового союзу (Швейцарія) та систему Єврожиро (Данія).

Загалом Товариство пропонує споживачам близько 50 видів послуг, у тому числі з використанням найсучасніших інформаційних технологій, насамперед електронного переказу, реалізації електронних ваучерів, послуг Інтернет, тощо.

Товариство за регульованими тарифами надає універсальні послуги поштового зв'язку, послуги з розповсюдження періодичних видань за передплатою, виплати та доставки пенсій та грошової допомоги. На решту послуг тарифи встановлює самостійно.

Товариством надано в орендне користування стороннім організаціям комунальної і приватної форми власності нежитлових приміщень загальною площею 73 380,49 м² відповідно до укладених договорів оренди в кількості 1317. Орендна плата, що була перерахована Товариству сторонніми організаціями становить 14 207 тис. грн. без ПДВ.

Отримано у сторонніх організацій в орендне користування нежитлових приміщень – 7241 об'єкт, загальна площа яких становить 354 101,33 м².

Основними факторами, які впливають на діяльність Товариства, є:

1. Недосконала законодавча база щодо списання державного майна, яке не підлягає використанню, але знаходиться у власності Товариства.

2. Відсутність можливості відкривати та вести поштові рахунки, що не дозволить Товариству в повній мірі реалізувати плани розвитку фінансових послуг та позбавить Товариство значної статті доходів.

3. Залежність Товариства від держави у обранні членів наглядової ради, що значно затримує процес формування наглядової ради, а також негативно впливає на можливість Товариства залучати фінансування програми розвитку на конкурентних та привабливих засадах.

4. Недостатня увага зі сторони держави до прийняття таких актів:

– нова редакція Закону України «Про поштовий зв'язок» (зокрема в частині виключення статті 9 «Тарифне регулювання у сфері надання послуг поштового зв'язку», що може забезпечити дерегуляцію тарифів та дозволить Товариству встановлювати конкурентні тарифи на послуги поштового

зв'язку, а також своєчасно реагувати на зміну економічного середовища держави та пристосовуватись до вимог ринку);

– зміни до Закону України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів» в частині виключення частини другої статті 9 «Розповсюдження інформаційної продукції». Оскільки застосування статті 9 Закону призводить до щорічних втрат Товариства від розповсюдження вітчизняних періодичних друкованих видань за передплатою без відповідного фінансування з Державного бюджету України, як це передбачено статтею 4 даного Закону;

– зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 25.12.1996 № 1548 «Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)» в частині виключення абзацу третього пункту «б» статті 2 та пункт «в» статті 2. Зазначена ініціатива забезпечить дерегуляцію тарифів та дозволить Товариству своєчасно реагувати на зміну економічного середовища держави та мати можливість вчасно встановлювати економічно обґрунтовані тарифи на оплату послуг, пов'язаних з виплатою та доставкою державних пенсій та грошової допомоги та тарифи на послуги з приймання та доставки вітчизняних періодичних друкованих видань за передплатою та ін.

В 2017 році Товариство було сплачено штрафних санкцій на суму 801 190 грн., в т.ч.: нарахованих відповідно до цивільного законодавства та цивільно-правових договорів на користь суб'єктів господарювання – 170 351 грн., за порушення податкового законодавства – 108 551 грн., за втрачені поштові відправлення – 27 918 грн., за порушення порядку використання коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності – 26 747 грн., інші штрафи – 467 623 грн.

Фінансування Товариства здійснюється за рахунок власних коштів. Робочого капіталу для поточних потреб Товариства достатньо. З метою розвитку мережі, оптимізації процесів, покращення логістики (оновлення автотранспорту, комп'ютерної техніки) придбання нематеріальних та інших

матеріальних активів використовується залучення позикового капіталу. Підтримування оптимальної структури капіталу та забезпечення ліквідності Товариства досягається шляхом залучення: фінансового лізингу та боргових цінних паперів.

Основними завданнями політики Товариства щодо фінансування діяльності є:

- визначення та розвиток пріоритетних напрямів інвестування;
- забезпечення збалансованості у функціонуванні всіх ланок підприємства;
- модернізація мережі автопарку підприємства;
- комп'ютеризація всіх відділень, включаючи відділення в сільській місцевості;
- оптимізація та переобладнання мережі, приведення всіх об'єктів поштового зв'язку до єдиних форматів;
- використання додаткових залучених коштів з дотриманням вимог оптимальної вартості грошових ресурсів та здатності вчасно їх повертати.
- забезпечення конкурентоспроможності підприємства на ринку поштових послуг.

Основними стратегічними напрямками розвитку ПАТ «Укрпошта» є у 2017– 2021 затверджено:

- збільшення обсягів пересилання посилок та введення преміальних посилоквих продуктів;
- нарощення об'єму фінансових послуг;
- збільшення об'ємів торгівлі та розширення спектру інших послуг;
- оновлення та оптимізація мережі поштових відділень;
- оновлення логістичної мережі: оптимізація маршрутів та сортувальних центрів, модернізація автопарку;
- завершення корпоратизації, зокрема впровадження наглядової ради.

Реалізація стратегії має наступні потенційні ризики: відсутність дозволу на відкриття поштових рахунків, конкуренція в сегменті експортно-

імпортних операцій з приватними компаніями, неможливість залучення зовнішнього фінансування, затримка реформи корпоративного управління.

Нестабільність політичної та економічної ситуації в Україні, що розпочалася наприкінці 2013 року та призвела до погіршення стану державних фінансів, волатильності фінансових ринків, неліквідності ринків капіталу, підвищення темпів інфляції та девальвації національної валюти по відношенню до основних іноземних валют, продовжувалася і у 2016 та 2017 роках, хоча й була менш вираженою порівняно з 2014 та 2015 роками.

Банківська система залишається вразливою через недостатню капіталізацію, низьку якість активів, викликану економічною ситуацією, знецінення національної валюти та інші фактори. Обмеження у сфері валютного контролю, введені в дію у 2014–2015 роках, залишаються в силі, але дещо пом'якшені порівняно з 2014–2015 роками.

Події, що призвели до анексії Криму Російською Федерацією у лютому 2014 року, та конфлікт на сході України, що розпочався навесні 2014 року, залишаються неврегульованими. Див. Примітку 12, в якій описаний вплив цього конфлікту на Компанію. Відносини між Україною та Російською Федерацією залишалися напруженими. 1 січня 2016 року набула чинності угода про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС. Безпосередньо після цього російська влада ввела торговельне ембарго на ряд ключових українських експортних товарів. У відповідь Уряд України запровадив аналогічні заходи, спрямовані проти російських товарів.

Попри деякі покращення ситуації у 2016 та 2017 роках, остаточний результат і наслідки політичної та економічної ситуації і стану безпеки в Україні передбачити вкрай складно, проте вони можуть мати подальший негативний вплив на економіку України та бізнес Компанії.

Основні принципи облікової політики.

Основа підготовки. Ця фінансова звітність підготовлена відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) за принципом історичної вартості. Нижче наведено основні принципи облікової політики,

що використовувалися під час підготовки цієї фінансової звітності. Ці принципи застосовувались послідовно відносно всіх періодів, поданих у звітності.

Підготовка фінансової звітності відповідно до МСФЗ вимагає застосування певних важливих бухгалтерських оцінок. Вона також вимагає, щоб при застосуванні облікової політики Компанії її керівництво застосовувало власні професійні судження. Області, де такі судження є особливо важливими, області, що характеризуються високим рівнем складності, та області, в яких припущення й розрахунки мають велике значення для підготовки фінансової звітності.

Фінансова звітність подана у національній валюті України (гривні), і всі суми наведені з округленням до тисяч.

Перерахунок іноземної валюти. Функціональною валютою Компанії є гривня – валюта первинного економічного середовища, в якому вона працює.

Монетарні активи і зобов'язання в іноземній валюті перераховуються у функціональну валюту за офіційним обмінним курсом Національного банку України (НБУ) станом на кінець кожного звітного періоду. Прибутки і збитки від курсових різниць, що виникають у результаті розрахунків по операціях і перерахунку монетарних активів і зобов'язань, відображаються у складі прибутку чи збитку.

Основні курси обміну, що застосовувались для перерахунку сум та операцій в іноземній валюті, були такими:

Таблиця 1.1

Обмінний курс гривні для складання звітності ПАТ «Укрпошта»

Показники	31 грудня 2017 р.	31 грудня 2016 р.
Обмінний курс гривні до долара США на кінець року, грн.	28,06	27,19
Середньорічний обмінний курс гривні до долара США, грн.	26,60	25,55
Обмінний курс гривні до СПЗ на кінець року, грн.	39,88	36,44
Середньорічний обмінний курс гривні до СПЗ, грн.	36,87	35,53

Іноземна валюта може бути конвертована у гривню, а гривня може бути конвертована в іноземну валюту за курсом обміну, на який впливає Національний банк України. Точний курс обміну, за яким Компанія може обмінювати валюту, залежить від переговорів з її комерційними банками та балансу попиту і пропозиції на міжбанківському валютному ринку протягом періоду конвертації.

Спеціальне право запозичення (СПЗ) – це одиниця обліку Міжнародного валютного фонду, яка використовується в якості грошової одиниці Всесвітнім поштовим союзом, учасником якого є Компанія.

Класифікація фінансових активів. Фінансові активи класифіковані як кредити і дебіторська заборгованість.

Основні засоби. Основні засоби обліковуються за первісною вартістю, за вирахуванням накопиченого зносу та резерву під знецінення, якщо необхідно.

Незавершене будівництво являє собою вартість основних засобів, будівництво яких ще не завершено, за вирахуванням накопиченого знецінення. Сюди відносяться вартість будівельних робіт, вартість технологічного обладнання та інші прямі витрати. Витрати на поточний ремонт та обслуговування визнаються витратами по мірі їх виникнення. Витрати на заміну значних компонентів основних засобів капіталізуються із наступним списанням вартості заміненого компоненту.

Станом на кінець кожного звітного періоду керівництво оцінює наявність ознак знецінення основних засобів. Якщо такі ознаки існують, керівництво розраховує вартість відшкодування, яка дорівнює справедливій вартості активу мінус витрати на продаж або вартості використання, залежно від того, яка з цих сум більша. У разі наявності знецінення, балансова вартість зменшується до вартості відшкодування, а збиток від знецінення визнається у складі прибутку чи збитку за рік. Збиток від знецінення, відображений щодо будь-якого активу у минулих періодах, сторнується, якщо мала місце зміна в оцінках, що використовувались для визначення

вартості використання активу або його справедливої вартості за мінусом витрат на продаж.

Прибутки та збитки від вибуття активів визначаються шляхом порівняння суми надходжень із балансовою вартістю та визнаються у складі прибутку чи збитку за рік.

Амортизація. Амортизація основних засобів нараховується лінійним методом з метою рівномірного розподілу їх первісної вартості, за вирахуванням оціночної ліквідаційної вартості, протягом розрахункових строків їх експлуатації.

Ліквідаційна вартість активу – це оціночна сума, яку Компанія отримала б у теперішній момент від продажу цього активу, за мінусом оціночних витрат на продаж, якби стан та строк експлуатації цього активу відповідав строку експлуатації та стану, які цей актив матиме наприкінці строку експлуатації.

Податок на прибуток. У цій фінансовій звітності оподаткування показано відповідно до вимог законодавства із використанням податкових ставок та законодавчих норм, які діяли або фактично були введені в дію станом на кінець звітного періоду. Витрати з податку на прибуток включають поточні податки та відстрочене оподаткування та відображаються у складі прибутку чи збитку за рік, якщо тільки вони не мають бути відображені в іншому сукупному доході або безпосередньо у складі капіталу у зв'язку з тим, що вони стосуються операцій, які також відображені у цьому самому або іншому періоді в іншому сукупному доході або безпосередньо у складі капіталу.

Поточний податок – це сума, що, як очікується, має бути сплачена податковим органам або ними відшкодована стосовно оподатковуваного прибутку чи збитків за поточний та попередні періоди. Якщо фінансова звітність затверджується до випуску до подання відповідних податкових декларацій, то сума оподатковуваних прибутків або збитків відображається

на основі оцінок. Інші податки, за винятком податку на прибуток, обліковуються у складі операційних витрат.

Відстрочений податок на прибуток розраховується за методом балансових зобов'язань відносно податкових збитків та тимчасових різниць, що виникають між податковою базою активів і зобов'язань та їхньою балансовою вартістю для цілей фінансової звітності. Відповідно до виключення при початковому визнанні, відстрочений податок не визнається для тимчасових різниць, що виникають при початковому визнанні активу або зобов'язання у результаті операції, яка не є об'єднанням компаній і яка при початковому визнанні не впливає на бухгалтерський або оподатковуваний прибуток. Активи та зобов'язання з відстроченого оподаткування визначаються із використанням ставок оподаткування, які введені в дію або практично були введені в дію станом на кінець звітного періоду і які, як очікується, застосовуватимуться у періоді, коли будуть сторновані тимчасові різниці або зараховані перенесені податкові збитки. Відстрочені податкові активи по тимчасових різницях, що зменшують оподатковувану базу, та перенесені податкові збитки відображаються лише тією мірою, в якій існує імовірність отримання оподаткованого прибутку, відносно якого можна буде реалізувати тимчасові різниці.

Товарно-матеріальні запаси. Товарно-матеріальні запаси обліковуються за первісною вартістю або чистою вартістю реалізації залежно від того, яка з цих сум менша. Собівартість запасів включає прямі витрати на матеріали, прямі витрати на оплату праці та відповідну частину перемінних або постійних виробничих накладних витрат. Витрати відносяться на окремі одиниці запасів за спеціальним ідентифікаційним методом. Вартість придбаних запасів визначається після вирахування знижок. Чиста вартість реалізації – це розрахункова ціна реалізації у ході нормального ведення бізнесу за вирахуванням оціночних витрат на доведення запасів до завершеного стану та оціночних витрат на збут.

Дебіторська заборгованість за основною діяльністю та інша дебіторська заборгованість. Дебіторська заборгованість за основною діяльністю та інша дебіторська заборгованість спочатку визнаються за справедливою вартістю, а в подальшому оцінюються за амортизованою вартістю із використанням методу ефективної процентної ставки за вирахуванням резерву під знецінення. Резерв під знецінення дебіторської заборгованості створюється у тому випадку, коли існує об'єктивне свідчення того, що Компанія не зможе отримати всю суму заборгованості відповідно до її первинних або переглянутих умов. Суттєві фінансові труднощі дебітора, ймовірність того, що до дебітора будуть застосовані процедури банкрутства або фінансової реорганізації, а також непогашення або недотримання строків погашення дебіторської заборгованості свідчать про те, що дебіторська заборгованість за основною діяльністю є знеціненою.

Сума резерву являє собою різницю між балансовою вартістю активу та поточною вартістю оціночних майбутніх грошових потоків, дисконтованих за первісною ефективною процентною ставкою. Балансова вартість активу зменшується за рахунок відповідного резерву, а сума збитку визнається у прибутку чи збитку у складі інших операційних витрат. Якщо дебіторська заборгованість за основною діяльністю є такою, що не може бути повернута, вона списується за рахунок резерву під дебіторську заборгованість за основною діяльністю. Повернення раніше списаних сум кредитується у складі прибутку чи збитку за рахунок загальних та адміністративних витрат.

Дебіторська заборгованість за основною діяльністю та інша дебіторська заборгованість, умови яких переглянуті, оцінюються за амортизованою вартістю на основі нової структури переглянутих грошових потоків. Відповідні прибутки або збитки визнаються у складі прибутку чи збитку на дату перегляду умов та в подальшому амортизуються за методом ефективної процентної ставки. Якщо умови дебіторської заборгованості переглядаються або змінюються іншим чином внаслідок фінансових

труднощів позичальника або емітента, збиток від знецінення оцінюється з використанням початкової ефективної процентної ставки до зміни умов.

Аванси видані та передоплати. Аванси та передоплати видані обліковуються за первісною вартістю мінус резерв під знецінення. Аванс та передоплата відносяться до категорії довгострокових, якщо товари чи послуги, за які надана передоплата, будуть отримані після закінчення одного року, або якщо передоплата стосується активу, який при початковому визнанні буде включений до категорії необоротних активів.

Аванси та передоплати, видані з метою придбання активу, включаються до складу його балансової вартості після того, як Компанія отримала контроль над цим активом і якщо існує ймовірність того, що Компанія отримає майбутні економічні вигоди, пов'язані з таким активом. Інші аванси та передоплати списуються на прибуток чи збиток після отримання товарів або послуг, за які вони були здійснені. Якщо існує свідчення того, що активи, товари чи послуги, за які було видано аванси та передоплати, не будуть отримані, балансова вартість авансів та передоплат виданих зменшується належним чином, і відповідний збиток від знецінення визнається у складі прибутку чи збитку за рік.

Передоплати показані у цій фінансовій звітності за вирахуванням ПДВ, оскільки очікується, що розрахунок за такими сумами буде здійснений шляхом постачання відповідних товарів або послуг.

Грошові кошти та їхні еквіваленти. Грошові кошти та їх еквіваленти включають готівкові кошти, депозити до запитання в банках та інші короткострокові високоліквідні інвестиції, первісний термін яких не перевищує трьох місяців. Грошові кошти, використання яких обмежене, виключаються зі складу грошових коштів та їх еквівалентів. Грошові кошти та їх еквіваленти обліковуються за амортизованою вартістю із використанням методу ефективної процентної ставки.

Податок на додану вартість. Продажі товарів та послуг в Україні, як правило, оподатковуються податком на додану вартість (ПДВ) за ставкою

20%. Певні операції Компанії звільняються від оподаткування ПДВ або не підлягають оподаткуванню ПДВ (такі як продажі поштових марок, доставки пенсій, прийняття платежів та грошові перекази).

Зобов'язання з ПДВ виникає на дату постачання товарів/послуг або отримання платежів, залежно від того, що відбувається раніше. Вхідний ПДВ визнається у момент реєстрації податкової накладної з ПДВ відповідно до встановленого порядку в Єдиному реєстрі податкових накладних. Вхідний ПДВ, сплачений Компанією при закупівлях товарів або послуг, що можуть бути безпосередньо віднесені на діяльність, яка оподатковується ПДВ, підлягає відшкодуванню з державного бюджету в повному обсязі, тоді як вхідний ПДВ, що безпосередньо пов'язаний із діяльністю, яка звільняється від оподаткування ПДВ або не підлягає оподаткуванню ПДВ, не відшкодовується з державного бюджету, отже, є витратою. Вхідний ПДВ, сплачений при закупівлях товарів та послуг, які використовуються в обох видах операцій (тобто які підлягають оподаткуванню ПДВ та звільнені від оподаткування ПДВ або не підлягають оподаткуванню ПДВ), визнається на пропорційній основі (тобто відшкодовується лише частина ПДВ, що стосується операцій, які підлягають оподаткуванню ПДВ).

Додатне значення різниці між зобов'язаннями з ПДВ та вхідним ПДВ перераховується до державного бюджету. ПДВ, який стосується продажів та закупівель, визнається у балансі згорнуто і показується як актив або зобов'язання в сумі, відображеній у деклараціях з ПДВ. В інших випадках ПДВ відображається розгорнуто.

Акціонерний капітал. Прості акції класифікуються як власний капітал. Витрати, безпосередньо пов'язані з емісією нових акцій, показуються у складі капіталу як зменшення суми надходжень за вирахуванням податків. Перевищення справедливої вартості внесених у капітал сум над номінальною вартістю випущених акцій обліковується як емісійний дохід. Акціонерний капітал включає коригування відповідно до МСБО 29 для обліку впливу інфляції, коли Україна була країною з гіперінфляційною економікою.

Дивіденди. Дивіденди визнаються як зобов'язання та вираховуються з капіталу станом на дату балансу, тільки якщо вони оголошені до чи станом на дату балансу. Інформація про дивіденди розкривається у тому випадку, якщо вони оголошені після дати балансу, але до ухвалення фінансової звітності до випуску.

Класифікація фінансових зобов'язань. Компанія класифікує свої фінансові зобов'язання як інші фінансові зобов'язання. Фінансові зобов'язання Компанії обліковуються за амортизованою вартістю.

Позикові кошти. Позикові кошти спочатку визнаються за справедливою вартістю, за вирахуванням витрат, понесених на проведення операції, а в подальшому обліковуються за амортизованою вартістю із використанням методу ефективної процентної ставки. Будь-яка різниця між сумою надходжень, за вирахуванням витрат на проведення операції, та вартістю погашення визнається у складі прибутку чи збитку протягом періоду, на який були залучені позикові кошти, з використанням методу ефективної процентної ставки. Позикові кошти відображаються у складі поточних зобов'язань, крім випадків, коли у Компанії є безумовне право відстрочити розрахунок за зобов'язанням, принаймні, на 12 місяців після дати балансу.

Кредиторська заборгованість за основною діяльністю та інша кредиторська заборгованість. Кредиторська заборгованість за основною діяльністю та інша кредиторська заборгованість визнаються, якщо контрагент виконав свої зобов'язання за угодою. Кредиторська заборгованість відноситься до категорії поточних зобов'язань, якщо оплата підлягає здійсненню до одного року (або протягом нормального операційного циклу бізнесу, якщо він довше). Якщо ні, вона обліковується як довгострокові зобов'язання. Кредиторська заборгованість за основною діяльністю спочатку визнається за справедливою вартістю, а в подальшому обліковується за амортизованою вартістю із використанням методу ефективної процентної ставки. Амортизована вартість обчислюється з

урахуванням витрат на проведення операції, а також всіх премій та дисконтів при розрахунку.

Аванси отримані. Аванси отримані відносяться до сум, одержаних у формі передоплати за товари, роботи чи послуги у ході звичайної діяльності. Вони обліковуються у розмірі початковоодержаних сум, за вирахуванням ПДВ, оскільки очікується, що розрахунок за такими сумами буде здійснений шляхом постачання відповідних товарів або послуг.

Доходи. Доходи, визнані у звіті про фінансовий стан, показані за вирахуванням податку на додану вартість і включають доходи, які переважно пов'язані з наданням наступних послуг:

- а) пересилання посилок та листів (у тому числі міжнародних);
- б) виплати і доставки пенсій та інших соціальних виплат;
- с) здійснення платежів та грошових переказів;
- д) оформлення за передплатою та доставка періодичних друкованих видань; і
- е) торгівля товарами та надання інших послуг.

Доходи за операціями з клієнтами надходять відповідно до укладених з ними договорів і визнаються після завершення доставки відправлень. Доходи від передбачених за договорами послуг, які ще не надані станом на дату балансу, відносяться у категорію доходів майбутніх періодів.

Доходи від прямих продажів товарів або надання послуг визнаються у разі, якщо послуги надані, товари доставлені і суму доходу, який отримає Компанія, можливо достовірно оцінити. Сума доходу вважається такою, що не підлягає достовірній оцінці, до тих пір, доки не будуть врегульовані всі умовні зобов'язання, пов'язані з продажем. У випадку отримання платежів за послугу, яку буде надано протягом визначеного періоду часу, отримані платежів визнаються у складів доходів майбутніх періодів та відносяться на прибуток чи збиток протягом періоду надання послуги?

Доходи, зумовлені пересиланнями за нормами Всесвітньої поштової конвенції, визнаються після завершення доставки відповідних відправлень. У

випадку продажу товарів за агентськими угодами, комісійний дохід визнається як дебіторська заборгованість у момент продажу, а відповідні валові грошові надходження визнаються як зобов'язання перед постачальником.

Доходи, пов'язані з наданням послуг штемпелювання і франкування населенню, підприємствам роздрібної торгівлі та комерційним організаціям, визнаються у момент здійснення продажу за номінальною вартістю поштової марки із поштовим штемпелем, скоригованою для відображення вартості послуги оплаченої, але не використаної клієнтом. Докладна інформація про це коригування «доходів майбутніх періодів» надається у наведеному далі розділі «Основні облікові оцінки та судження при застосуванні облікової політики».

Визнання витрат. Витрати визнаються за методом нарахування. Вартість реалізованих товарів і наданих послуг включає витрати на оплату праці, амортизацію, прямі матеріали, перевезення та безпосередньо пов'язані з ними накладні витрати.

Фінансові доходи та витрати. Фінансові доходи та витрати включають процентні витрати за позиковими коштами, процентний дохід від інвестованих коштів та прибутки і збитки від курсової різниці за депозитами та позиковими коштами. Всі процентні та інші витрати за позиковими коштами відносяться на витрати із використанням методу ефективної процентної ставки. Процентний дохід визнається тією мірою, якою він нараховується, з урахуванням ефективної доходності активу.

Виплати працівникам. Заробітна плата, оплачувані річні відпустки та лікарняні, а також премії нараховуються у тому році, в якому відповідні послуги надаються працівниками Компанії. Компанія робить на користь своїх працівників єдиний внесок до фондів соціального страхування. Внесок розраховується як процент від поточної валової суми заробітної плати та відноситься на витрати того періоду, якого він стосується.

Взаємозалік. Взаємозалік фінансових активів та зобов'язань із подальшим включенням до звіту про фінансовий стан лише їхньої чистої суми може здійснюватися лише у випадку існування юридично визначеного права взаємозаліку визнаних сум, коли є намір провести розрахунок на основі чистої суми або одночасно реалізувати актив та розрахуватися за зобов'язаннями. При цьому право на взаємозалік (а) не повинне залежати від майбутніх подій та (б) повинне мати юридичну силу в усіх наступних обставинах: (і) у ході звичайного ведення бізнесу, (іі) у випадку дефолту та (ііі) у випадку неплатоспроможності або банкрутства.

Умовні активи та зобов'язання. Умовний актив не визнається у фінансовій звітності. Інформація про нього розкривається у випадку ймовірності надходження економічних вигод. Умовні зобов'язання не визнаються у фінансовій звітності, крім випадків, коли існує ймовірність відтоку ресурсів для того, щоб розрахуватися по зобов'язаннях, і їхню суму можна розрахувати з достатнім рівнем точності. Інформація про умовні зобов'язання розкривається у фінансовій звітності, крім випадків, коли ймовірність відтоку ресурсів, які передбачають економічні вигоди, є незначною.

Основні облікові оцінки та судження при застосуванні облікової політики.

Підготовка фінансової звітності обов'язково вимагає від керівництва формування оціночних розрахунків та припущень, які можуть мати суттєвий вплив на фінансову звітність. Ці оціночні розрахунки та судження постійно оцінюються і базуються на попередньому досвіді та інших факторах, у тому числі на очікуваннях щодо майбутніх подій, які вважаються обґрунтованими за існуючих обставин. Області, де такі судження є особливо важливими, області, що характеризуються високим рівнем складності, та області, в яких припущення і розрахунки мають велике значення для підготовки фінансової звітності, описані нижче.

Доходи майбутніх періодів. Компанія визнає авансові платежів від клієнтів на її балансі, які переважно стосуються продажів поштових марок, не використаних станом на дату балансу, і оформлення за передплатою періодичних друкованих видань, доставка яких буде здійснена після закінчення року.

Значна частина цього залишку складається з надходжень від продажу поштових марок населенню. Оцінка доходів майбутніх періодів основана на застосуванні різних методів оціночних розрахунків і вибірки із використанням даних зовнішніх експертів у всіх належних випадках. Оцінки обсягу продажів поштових марок, що утримуються населенням, базуються на результатах річного опитування, проведеного незалежною сторонньою організацією, у ході якого громадянам були поставлені запитання, скільки поштових марок вони купують щороку і скільки поштових марок вони утримують станом на дату балансу.

Вартість поштових марок, утримуваних підприємствами роздрібною торгівлі та комерційними організаціями, більш точно оцінюється за результатами аналізу фактичного обсягу продажів та відповідей, наданих клієнтами за результатами незалежних опитувань.

Результати описаних вище процедур аналізує керівництво для формування суджень про балансову вартість нарахувань. Загальна сума нарахувань відображається у складі поточних зобов'язань, однак частина, яка не може бути оцінена, стосуватиметься зарахованих сум за поштовими марками та послугами сортування і відправлення кореспонденції, що використані протягом одного року або тривалішого періоду після дати балансу.

Відстрочений податок. Оцінка відстроченого податкового активу вимагає оцінки майбутньої прибутковості. Така оцінка, по суті, є непевною в умовах ринку, який знаходиться під тиском різних конкурентних чинників. Якщо оцінки майбутньої прибутковості зміняться у майбутньому, сума визнаного відстроченого податкового активу також зміниться відповідним

чином. Перш ніж відобразити в обліку відстрочені податкові активи за податковими збитками, Компанія аналізує відповідне податкове законодавство з метою визначення наявності збитків для взаємозаліку з майбутнім оподатковуваним прибутком.

Справедлива вартість основних засобів. Компанія вирішила застосувати звільнення стосовно основних засобів, передбачене МСФЗ 1 для організацій, які застосовують МСФЗ вперше, і облікувала основні засоби за справедливою вартістю у своєму вхідному балансі за МСФЗ станом на 1 січня 2012 року. Основні засоби Компанії були оцінені незалежними оцінювачами. Справедлива вартість основних засобів була оцінена переважно на основі методу ринкової вартості. При проведенні оцінки за цим методом незалежні оцінювачі застосували такі основні судження та оцінки:

- вибір ринкових даних при визначенні ринкової вартості, за їх наявності;
- вибір порівнянних операцій та використання коефіцієнтів для наближення порівняльних даних до предмета оцінки;
- агрегування об'єктів основних засобів із декількох географічних регіонів зі схожими характеристиками;
- об'єднання у групи об'єктів основних засобів на основі чисельності населення у відповідному географічному пункті.

Зміни у цих оцінках та судженнях можуть призвести до суттєвого впливу на справедливую вартість основних засобів.

Компанією у річних періодах, починаючи з 1 січня 2017 року та пізніших періодах. Компанія не застосовувала ці стандарти та інтерпретації до початку їх обов'язкового застосування.

МСФЗ 9 «Фінансові інструменти: класифікація та оцінка» (змінений у липні 2014 року і вступає в силу для річних періодів, які починаються з 1 січня 2018 року або після цієї дати). Нижче описані основні особливості нового стандарту:

– Фінансові активи вимагається відносити до трьох категорій оцінки: фінансові активи, які у подальшому оцінюються за амортизованою вартістю, фінансові активи, які у подальшому оцінюються за справедливою вартістю, зміни якої відносяться на інший сукупний дохід, та фінансові активи, які у подальшому оцінюються за справедливою вартістю, зміни якої відносяться на фінансовий результат.

– Класифікація боргових інструментів залежить від бізнес– моделі організації, що використовується для управління фінансовими активами, і результатів аналізу того факту, чи договірні грошові потоки є виключно виплатами основної суми боргу та процентів. Якщо борговий інструмент утримується для отримання грошових потоків, він може обліковуватись за амортизованою вартістю, якщо він також відповідає критерію виключно виплат основної суми боргу та процентів. Боргові інструменти, які відповідають критерію виключно виплат основної суми боргу та процентів і утримуються в портфелі, коли підприємство одночасно утримує потоки грошових коштів активів і продає активи, можуть відноситись у категорію за справедливою вартістю, зміни якої відносяться на інший сукупний дохід. Фінансові активи, що не містять грошових потоків, які є виключно виплатами основної суми боргу та процентів, слід оцінювати за справедливою вартістю, зміни якої відносяться на фінансовий результат (наприклад, похідні фінансові інструменти). Вбудовані похідні фінансові інструменти більше не відокремлюються від фінансових активів, а враховуються при оцінці відповідності критерію виключно виплат основної суми боргу та процентів.

– Інвестиції в інструменти капіталу завжди оцінюються за справедливою вартістю. Проте керівництво може зробити остаточний вибір представляти зміни справедливої вартості в іншому сукупному доході за умови, що інструмент не утримується для торгівлі. Якщо інструмент капіталу утримується для торгівлі, зміни справедливої вартості відображаються у складі прибутку чи збитку.

– Більшість вимог МСБО 39 щодо класифікації та оцінки фінансових зобов'язань були перенесені до МСФЗ 9 без змін. Основна відмінність полягає у тому, що суб'єкт господарювання буде зобов'язаний показувати у складі інших сукупних доходів вплив змін у власному кредитному ризику фінансових зобов'язань, віднесених до категорії за справедливою вартістю, зміни якої відносяться на фінансовий результат.

– МСФЗ 9 вводить нову модель для визнання збитків від знецінення – модель очікуваних кредитних збитків. В основі цієї моделі лежить триетапний підхід, в межах якого аналізується зміна кредитної якості фінансових активів після їх початкового визнання. На практиці нові правила означають, що організації будуть зобов'язані негайно обліковувати збиток у сумі очікуваного кредитного збитку за 12 місяців при початковому визнанні фінансових активів, які не мають кредитного знецінення (чи для дебіторської заборгованості за основною діяльністю – у сумі очікуваного кредитного збитку за весь строк дії такої заборгованості). У разі суттєвого зростання кредитного ризику, знецінення оцінюється із використанням очікуваного кредитного збитку за весь строк дії фінансового активу, а не очікуваного кредитного збитку за 12 місяців. Ця модель передбачає спрощені методи для дебіторської заборгованості за орендою та дебіторської заборгованості за основною діяльністю.

– Вимоги до обліку хеджування були змінені для досягнення більшої відповідності між бухгалтерським обліком та стратегією управління ризиками. Цей стандарт надає підприємствам можливість вибору облікової політики: вони можуть застосовувати облік хеджування відповідно до МСФЗ 9 чи продовжувати застосовувати до всіх відносин хеджування МСБО 39, оскільки у стандарті не розглядається облік макрохеджування.

Компанія наразі оцінює вплив цього нового стандарту на її фінансову звітність.

МСФЗ 15 «Виручка по договорах із клієнтами» (випущений 28 травня 2014 року і вступає в силу для періодів, які починаються з 1 січня 2018 року

або після цієї дати). Цей новий стандарт вводить основний принцип визнання виручки за ціною операції у випадку передачі товарів чи послуг замовнику. Окремі партії товарів чи пакети послуг, які чітко ідентифіковані, повинні визнаватись окремо, а будь-які знижки та ретроспективні знижки з ціни контракту, як правило, мають відноситись на окремі елементи. Якщо сума винагороди з будь-яких причин змінюється, слід визнавати мінімальні суми за умови відсутності значного ризику перегляду. Витрати, понесені у зв'язку з гарантіями за контрактами із клієнтами, необхідно капіталізувати та амортизувати протягом періоду надходження вигод від контракту. Компанія наразі оцінює вплив цього нового стандарту на її фінансову звітність.

Зміни МСФЗ 15 «Виручка по договорах із клієнтами» (випущений 12 квітня 2016 року і вступає у силу для річних періодів, які починаються з 1 січня 2018 року або після цієї дати). Нова редакція стандарту не змінює його базові принципи, але роз'яснює порядок їх застосування.

Змінений МСФЗ 15 роз'яснює принципи визначення зобов'язання (обіцянка передати замовнику товар чи послугу), що підлягає виконанню за контрактом, визначення, виступає компанія принципалом (особою, що надає товар чи послугу) або агентом (особою, відповідальною за організацію надання товару чи послуги), а також принципи визначення необхідності визнання доходу від надання ліцензії на певний момент часу або протягом періоду. Крім цих роз'яснень, зміненим стандартом передбачені два додаткові спрощення, що дозволяють компанії зменшити витрати та складність при першому застосуванні нового стандарту. Компанія наразі оцінює вплив цих змін на її фінансову звітність.

МСФЗ 16 «Оренда» (опублікований 13 січня 2016 року і вступає в силу для річних періодів, які починаються з 1 січня 2019 року або після цієї дати). Новий стандарт визначає принципи визнання, оцінки та розкриття інформації у звітності щодо операцій оренди. Всі договори оренди призводять до отримання орендарем права користування активом з моменту початку дії договору оренди, а також до отримання фінансування, якщо орендні платежі

здійснюються протягом певного періоду часу. Відповідно, МСФЗ 16 скасовує класифікацію оренди як операційної чи фінансової, як це передбачено МСБО 17, натомість, вводить єдину модель обліку операцій оренди для орендарів. Орендарі повинні будуть визнавати: (а) активи і зобов'язання щодо всіх договорів оренди з терміном дії понад 12 місяців, за винятком випадків, коли вартість об'єкта оренди є незначною; і (б) амортизацію об'єктів оренди окремо від процентів за орендними зобов'язаннями у звіті про фінансові результати. Щодо обліку оренди в орендодавця, МСФЗ 16, по суті, зберігає вимоги до обліку, передбачені МСБО 17. Таким чином, орендодавець продовжує класифікувати договори оренди в якості операційної чи фінансової оренди і, відповідно, по-різному відображати їх у звітності. Компанії, ймовірно, буде необхідно визнати ряд орендованих приміщень на її балансі з відповідним зобов'язанням.

Наступні нові положення бухгалтерського обліку, як очікується, не матимуть суттєвого впливу на Компанію після їх запровадження:

- Продаж чи внесок активів в асоційовану компанію або спільне підприємство інвестором – зміни МСФЗ 10 та МСБО 28 (опубліковані 11 вересня 2014 року і вступають у силу для річних періодів, які починаються з дати, яка буде встановлена РМСБО, або після цієї дати).

- Зміни МСФЗ 2 «Платежі на основі акцій» (опубліковані 20 червня 2016 року і вступають в силу для річних періодів, які починаються з 1 січня 2018 року або після цієї дати).

- Застосування МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» з МСФЗ 4 «Договори страхування» – зміни МСФЗ 4 (опубліковані 12 вересня 2016 року і вступають в силу, залежно від підходу, для річних періодів, які починаються з 1 січня 2018 року або після цієї дати, для організацій, що прийняли рішення застосовувати варіант тимчасового звільнення, або при першому застосуванні організацією МСФЗ 9 для організацій, що прийняли рішення застосовувати підхід накладання).

– КІМФЗ 22 «Операції в іноземній валюті і попередня оплата» (опублікована 8 грудня 2016 року і вступає у силу для річних періодів, які починаються з 1 січня 2018 року або після цієї дати).

– Переведення інвестиційної нерухомості в іншу категорію – зміни МСБО 40 (опубліковані 8 грудня 2016 року і вступають у силу для річних періодів, які починаються з 1 січня 2018 року або після цієї дати).

Якщо інше не зазначено вище, не очікується суттєвого впливу цих нових стандартів та інтерпретацій на фінансову звітність Компанії.

Основні засоби ПАТ «Укрпошта» включають будівлі, споруди, транспортні засоби, виробниче та інше обладнання та офісні меблі та обладнання, які використовуються для надання послуг клієнтам. Первісна вартість основних засобів на 31 грудня 2017 складала 4425264 тисяч гривень, сума нарахованого зносу – 1261601 тисяч гривень. Ступінь зносу основних засобів станом на кінець звітного періоду становить 29%. Термін експлуатації основних засобів за групами: будівлі та споруди – 4– 55 роки, виробниче та інше обладнання – 2– 12 років, транспортні засоби – 2– 16 років, офісні меблі та обладнання – 2– 12 років. Основні засоби не знаходяться в заставі.

Таблиця 1.2

Інформація про основні засоби ПАТ «Укрпошта» (за залишковою вартістю) станом на 31.12.2016 р. та 31.12.2017 р.

Найменування основних засобів	Власні основні засоби (тис. грн.)		Орендовані основні засоби (тис. грн.)		Основні засоби, всього (тис. грн.)	
	на початок періоду	на кінець періоду	на початок періоду	на кінець періоду	на початок періоду	на кінець періоду
1	2	3	4	5	6	7
1. Виробничого призначення:	3160759	3151826	0	11837	3160759	3163663
будівлі та споруди	2898004	2831921	0	0	2898004	2831921
машини та обладнання	180808	179310	0	0	180808	179310
транспортні засоби	35238		0	11837	35238	114718
земельні ділянки	0	0	0	0	0	0
інші	46709	37714	0	0	46709	37714

1	2	3	4	5	6	7
2. Невиробничого призначення:	0	0	0	0	0	0
будівлі та споруди	0	0	0	0	0	0
машини та обладнання	0	0	0	0	0	0
транспортні засоби	0	0	0	0	0	0
земельні ділянки	0	0	0	0	0	0
інвестиційна нерухомість	0	0	0	0	0	0
інші	0	0	0	0	0	0
Усього	3160759	3151826	0	11837	3160759	3163663

Незавершене будівництво – це переважно будівництво та переобладнання будівель і споруд та придбання статей основних засобів, ще не введених в експлуатацію. Після завершення активи переводяться до відповідної категорії основних засобів.

Протягом 2017 року Компанією були придбані основні засоби (транспорт та комп'ютерна техніка) за договорами фінансової оренди на загальну вартість 90 676 тисяч гривень. На 31 грудня 2017 року чиста балансова вартість цих основних засобів, що утримуються на умовах фінансової оренди за діючими договорами, складала 90 172 тисяч гривень (31 грудня 2016 року – нуль).

Станом на 31 грудня 2017 року та 31 грудня 2016 року фінансова дебіторська заборгованість у сумі 756 302 тисяч гривень та 641 620 тисяч гривень, відповідно, деномінована в СПЗ. Решта суми фінансової дебіторської заборгованості деномінована переважно у гривнях. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги складається переважно із сум заборгованості поштових операторів з інших країн, а також ряду підприємств та установ, підпорядкованих уряду України.

Станом на 31 грудня 2017 року 91% грошових коштів та їх еквівалентів було деноміновано у гривнях, а 8% – у доларах США, 1% – у євро (31 грудня 2016 року 88% грошових коштів та їх еквівалентів було деноміновано у гривнях, а 12% – у доларах США). Станом на 31 грудня 2017 року кошти на банківських рахунках до запитання у сумі 2 256 897 тисяч гривень (на 31

грудня 2016 року кошти на банківських рахунках до запитання у сумі 1 267 656 тисяч гривень) були розміщені у двох великих українських державних банках.

Російські війська окупували Крим наприкінці лютого 2014 року, а 1 березня 2014 року Державна Дума Російської Федерації ухвалила використання збройних сил на території України. 16 березня у Криму був проведений референдум про відокремлення від України, після чого 18 березня Росія підписала з Кримом угоду про приєднання території Криму до Російської Федерації. Окрім Росії, референдум та приєднання визнало лише декілька країн.

Крім того, у 2014 році озброєні угруповання сепаратистів отримали контроль над окремими територіями Донецької і Луганської областей на сході України. Уряд України розпочав антитерористичну операцію, яка триває по сьогоднішній день. У 2017 році час від часу відбувалося посилення озброєного протистояння вздовж лінії розмежування сторін конфлікту, хоча й було менш вираженим, ніж у 2015 році.

Компанія володіє активами та визнає зобов'язання на територіях Донецької та Луганської областей, де триває збройний конфлікт, та у Криму. Після різних дат у 2014 році Компанія не могла ні проводити діяльність з використанням цих активів, ані вивести їх на територію, підконтрольну уряду України.

Тому Компанія об'єднала відповідні активи та визнала резерв під знецінення загальної суми активів, що знаходяться на окупованих територіях (у Криму та на сході України) на 31 грудня 2017 року та на 31 грудня 2016 року. Компанія не припиняла визнання відповідних зобов'язань, оскільки вона має юридичне зобов'язання погасити заборгованість перед клієнтами та іншими установами. Існує невизначеність щодо того, яким чином та коли може бути проведений розрахунок за цими зобов'язаннями та чи це відбудеться. Зобов'язання визнані за номінальною балансовою вартістю.

Станом на 31 грудня 2017 року Компанія була зареєстрована у формі державного підприємства у відповідності до визначення, передбаченого законодавством України.

У складі уряду Компанія безпосередньо підпорядкована Міністерству інфраструктури України. Формальним власником Компанії є Фонд державного майна України, якому належать права на 100% акціонерного капіталу Компанії.

У березні 2017 року уряд України реорганізував Компанію. Вона була зареєстрована як публічне акціонерне товариство з 6 518 597 ухваленими до випуску та випущеними простими акціями номінальною вартістю 1 000 гривень за акцію. Ці акції не зареєстровані на біржі та не є предметом торгів на ринку.

Таблиця 1.3

Інформація щодо вартості чистих активів

ПАТ «Укрпошта» за 2016-2017 рр.

Найменування показника	За звітний період	За попередній період
Розрахункова вартість чистих активів (тис. грн.)	2673631	0
Статутний капітал (тис. грн.)	6518597	0
Скоригований статутний капітал (тис. грн.)	6518597	0
Опис	Під вартістю чистих активів Товариства розуміється величина, яка визначається шляхом вирахування із суми активів, прийнятих до розрахунку, суми його зобов'язань, прийнятих до розрахунку.	
Висновок	Розмір чистих активів ПАТ «Укрпошта» станом на 31.12.2017 менше розміру статутного капіталу Товариства на 3 844 966 тис. грн., що не задовольняє вимогам ст. 155 ЦКУ «Статутний капітал акціонерного товариства».	

Позикові кошти компанії представлені строковим кредитом у доларах США.

У грудні 2013 року Компанія підписала договір про залучення кредитної лінії від ПАТ «ВБР» (далі – «Кредитор») на загальну суму 22 893 тисячі доларів США. Кредитна лінія відкрита під фіксовану процентну

ставку 10,5% річних (у 2016 році – 10,5% річних) та підлягає погашенню у грудні 2018 року. Станом на 31 грудня 2017 року та на 31 грудня 2016 року використана частина кредитної лінії становила 8 500 тисяч доларів США.

Умови кредитної лінії передбачали надання у заставу грошових надходжень за контрактами про надання послуг з Поштою Польщі та Поштою Словаччини не пізніше трьох місяців після дати підписання договору про відкриття кредитної лінії. Компанія не надала заставу за цим договором на дату цієї фінансової звітності.

Станом на 31 грудня 2017 року та на 31 грудня 2016 року Компанія не виконала свої платіжні зобов'язання за цією кредитною лінією. Внаслідок цього кредитор має право вимагати погашення заборгованості у будь-який момент. Крім того, кошти кредитної лінії були використані Компанією у цілях, не передбачених її умовами. У зв'язку з цим Компанія нарахувала пеню у розмірі 57 781 тисяча гривень. У балансі нарахована пеня представлена разом з основною сумою заборгованості.

У листопаді 2014 року НБУ запровадив у ПАТ «ВБР» тимчасову адміністрацію та призначив Фонд гарантування вкладів фізичних осіб правонаступником та управляючим банку. Згідно з чинними нормативно-правовими вимогами, Фонд гарантування вкладів фізичних осіб має право продавати майнові права за кредитними договорами Кредитора.

Справедлива вартість цього строкового кредиту приблизно дорівнює його балансовій вартості.

Протягом 2017 року було укладено декілька договорів фінансового лізингу на суму 68 010 тисяч гривень для придбання комп'ютерної техніки та оновлення технологічного автотранспорту, що використовується для міжрегіональних та внутрішніх перевезень. Погашення заборгованості за цими договорами відбуватиметься частинами протягом 2018– 2020 років. Станом на 31 грудня 2017 року залишок заборгованості по договорам фінансового лізингу складає 63 871 тисяч гривень, з яких 27 250 тисяч гривень відображено у довгострокових зобов'язаннях.

Кредиторська заборгованість за основною діяльністю представлена переважно зобов'язаннями до сплати іншим поштовим операторам та іншою кредиторською заборгованістю.

Станом на 31 грудня 2017 року 58% кредиторської заборгованості за основною діяльністю було деноміновано в СПЗ, а 42% – у гривнях (на 31 грудня 2016 року 66% кредиторської заборгованості за основною діяльністю було деноміновано в СПЗ, а 34% – у гривнях).

Кредиторська заборгованість за основною діяльністю являє собою незабезпечені фінансові зобов'язання. Кредиторська заборгованість перед контрагентами в Україні, як правило, погашається протягом 60 днів після визнання. Кредиторська заборгованість перед поштовими операторами інших країн, як правило, погашається від шести місяців до двох років.

Справедлива вартість кредиторської заборгованості за основною діяльністю приблизно дорівнює його балансовій вартості.

Таблиця 1.4

Інформація про зобов'язання та забезпечення

ПАТ «Укрпошта» за 2016-2017 рр.

Види зобов'язань	Дата виникнення	Непогашена частина боргу (тис. грн.)	Відсоток за користування коштами (відсоток річних)	Дата погашення
1	2	3	4	5
Кредити банку	X	238571	X	X
у тому числі:				
Конфіденційна інформація відповідно до п. 5.1. Наказу Товариства від 23.09.2016 №773	30.12.2013	238571	10.5	30.12.2018
Зобов'язання за цінними паперами	X	4700	X	X
у тому числі:				
за облігаціями (за кожним випуском):	X	4700	X	X
серія А, (свідоцтво № 95/2/2017–Т)	25.12.2017	4700	19	17.11.2020
за іпотечними цінними паперами (за кожним власним випуском):	X	0	X	X

1	2	3	4	5
за сертифікатами ФОН (за кожним власним випуском):	X	0	X	X
за векселями (всього)	X	0	X	X
за іншими цінними паперами (у тому числі за похідними цінними паперами)(за кожним видом):	X	0	X	X
за фінансовими інвестиціями в корпоративні права (за кожним видом):	X	0	X	X
			X	
Податкові зобов'язання	X	60008	X	X
Фінансова допомога на зворотній основі	X	0	X	X
Інші зобов'язання та забезпечення	X	4378629	X	X
Усього зобов'язань та забезпечень	X	4917561	X	X

Компанія оподатковується в Україні. У 2017 та 2016 роках податок на прибуток Компанії стягувався з суми оподатковуваного доходу за вирахуванням витрат, що зменшують базу оподаткування, за ставкою 18%.

Податкове законодавство. Податкове, валютне та митне законодавство України може тлумачитися по-різному й часто змінюється. Відповідні державні та місцеві органи можуть не погодитися з тлумаченням цього законодавства керівництвом Компанії у зв'язку з діяльністю Компанії та операціями в рамках цієї діяльності. Останні події в Україні свідчать про те, що податкові органи можуть займати більш агресивну позицію у своєму тлумаченні законодавства, і існує можливість того, що операції та діяльність Компанії, які в минулому не оскаржувались, будуть оскаржені. У результаті можуть бути нараховані додаткові суттєві суми податків, штрафів та пені. Податкові органи можуть перевіряти податкові питання у фінансових періодах протягом трьох календарних років після їх закінчення. За певних обставин перевірка може охоплювати більш тривалі періоди.

Українське податкове адміністрування поступово посилюється, у тому числі підвищується ризик перевірок операцій, які не мають чіткої фінансово-господарської мети або виконаних за участю контрагентів, які не

дотримуються вимог податкового законодавства. Податкові органи можуть перевіряти податкові питання у фінансових періодах протягом трьох календарних років після їхнього закінчення. За певних обставин перевірка може охоплювати більш тривалі періоди.

Останні зміни Податкового кодексу стосуються відмінностей між МСФЗ та українськими правилами оподаткування, які призводять до виникнення певних тимчасових різниць між балансовою вартістю активів та зобов'язань для цілей фінансового звітування та їхньою податковою базою.

Питання, пов'язані з охороною довкілля. Система заходів із дотримання природоохоронного законодавства в Україні знаходиться на етапі розвитку, і позиція органів влади щодо його виконання постійно переглядається. У випадку виникнення зобов'язань, вони визнаються у фінансовій звітності у тому періоді, в якому вони виникли. Потенційні зобов'язання, які можуть виникнути внаслідок зміни чинних норм та законодавства, а також судових процесів, не піддаються оцінці, проте можуть мати суттєвий вплив. За існуючого порядку, який забезпечує дотримання вимог чинного законодавства, керівництво вважає, що суттєвих зобов'язань внаслідок забруднення навколишнього середовища не існує.

Зміни Податкового кодексу. У грудні 2014 року Верховна Рада України прийняла закон, згідно з яким до Податкового кодексу були внесені суттєві зміни, які набули чинності з 1 січня 2015 року. Найбільш суттєвими змінами, що мали вплив на Компанію, були зміни до порядку обчислення податку на прибуток підприємств, згідно з якими основою для розрахунку податку є скоригований бухгалтерський прибуток, а не окремий розрахунок оподатковуваного доходу та валових витрат. Ставка податку на прибуток залишилася без змін. Компанія розглядала ці зміни як такі, що фактично набули чинності, при розрахунку відстрочених податків станом на 1 січня 2015 року.

У грудні 2015 року Верховна Рада України прийняла закон про внесення змін до Податкового кодексу, що набуває чинності з 1 січня 2016 року. Нижче описані найбільш суттєві зміни, що мали вплив на Компанію:

- Податок на прибуток підприємств: було запроваджено щоквартальні звіти та платежі з податку на прибуток для підприємств, річний дохід яких становить більше 20 мільйонів гривень від будь-якої діяльності;

- Для річної податкової звітності за 2015 рік діятиме загальний термін подачі, таким чином декларація з податку на прибуток має бути подана до податкових органів не пізніше 29 лютого 2016 року. Крім того, було скасовано щомісячні авансові платежі з податку на прибуток підприємств, проте авансові платежі з податку на прибуток залишаються в силі для розподілу дивідендів;

- Зміни правил сплати ПДВ. Визначено, що платники податку не мають права на податковий кредит у разі придбання товарів/послуг, що не оподатковуються ПДВ, але на які постачальником було нараховано податкові зобов'язання, що були відображені у зареєстрованій податковій накладній;

- З 1 січня 2016 року єдиний соціальний внесок сплачується лише роботодавцем. При цьому ставку ЄСВ було зменшено до 22%, а максимальна величина місячного доходу, на який нараховується ЄСВ, становить 25 прожиткових мінімумів. За оцінкою Компанії, впливом цих змін стало зменшення загальних витрат, пов'язаних з персоналом, у 2016 році та подальших періодах.

У 2016 році були прийняті зміни Податкового кодексу, які набувають чинності з 1 січня 2017 року та передбачають можливість віднесення списаної дебіторської заборгованості на валові витрати у податковому обліку, що не дозволялося раніше. Це, поряд з іншими причинами, призвело до відновлення відстрочених податкових активів, пов'язаних з резервом під дебіторську заборгованість за основною діяльністю.

У ході своєї діяльності Компанія наражається на численні фінансові ризики, серед яких ринковий ризик (у тому числі ціновий ризик, валютний

ризик, ризик грошових потоків та ризик справедливої вартості процентної ставки), кредитний ризик та ризик ліквідності. Основними цілями управління фінансовими ризиками є визначення лімітів ризику й нагляд за тим, щоб ці ліміти не перевищувалися.

Функція управління ризиками здійснюється центральним казначейством у тісній співпраці з операційними підрозділами та у відповідності до політики, затвердженої правлінням. Казначейство Компанії визначає, оцінює та рекомендує методи управління ризиками для їх мінімізації.

Кредитний ризик. Компанія наражається на кредитний ризик, який виникає тоді, коли інша сторона договору виявиться неспроможною повністю виконати свої зобов'язання при настанні терміну їх погашення. Кредитний ризик виникає у зв'язку з рахунками у банках, в яких розміщено грошові кошти та їх еквіваленти Компанії, та операціями з клієнтами, включаючи непогашену дебіторську заборгованість.

Аналіз та моніторинг кредитних ризиків здійснюються окремо по кожному конкретному клієнту. Кредитні оцінки виконуються щодо всіх клієнтів, які хочуть отримати кредит понад встановлений ліміт.

Керівництво Компанії аналізує непогашену дебіторську заборгованість за основною діяльністю за строками погашення та у подальшому контролює прострочені залишки. Отже, керівництво вважає доцільним надавати у цій фінансовій звітності дані про строки заборгованості та іншу інформацію про кредитний ризик.

Максимальна сума, що наражається на кредитний ризик станом на звітну дату, становить 3 983 721 тисяч гривень (на 31 грудня 2016 року – 2 349 679 тисяч гривень) та являє собою балансову вартість фінансової дебіторської заборгованості за основною діяльністю та іншої дебіторської заборгованості і грошових коштів та їх еквівалентів. Компанія не забезпечує дебіторську заборгованість заставою.

На думку керівництва Компанії, кредитний ризик належним чином врахований у створених резервах на знецінення відповідних активів.

Концентрація кредитного ризику. У Компанії існує концентрація кредитного ризику. Керівництво контролює та розкриває інформацію про концентрацію кредитного ризику на підставі одержаних звітів, в яких містяться дані про контрагентів із загальною сумою заборгованості понад 10% від загальної суми дебіторської заборгованості за основною діяльністю.

Компанія наражається на ринкові ризики. Ринкові ризики пов'язані з відкритими позиціями за (а) іноземними валютами та (б) процентними активами і зобов'язаннями, які великою мірою залежать від загальних та специфічних ринкових змін. Керівництво встановлює ліміти сум ризику, що може бути прийнятий Компанією, та щоденно контролює їх дотримання. Проте застосування такого підходу не запобігає виникненню збитків за межами цих лімітів у випадку більш суттєвих ринкових змін.

Показана далі чутливість до ринкових ризиків основана на зміні одного фактору при незмінності решти факторів. На практиці таке трапляється дуже рідко, і зміни деяких факторів можуть бути взаємопов'язані – наприклад, зміни процентних ставок та зміни курсів обміну.

Валютний ризик. Компанія здійснює свою діяльність переважно в Україні, тому її рівень валютного ризику пов'язаний в основному із позиковими коштами, грошовими коштами та депозитами, деномінованими у доларах США або євро, а також дебіторською та кредиторською заборгованістю, деномінованою в СПЗ. Посилення невизначеності в Україні призвело до волатильності валютного ринку та спричинило різке падіння курсу гривні по відношенню до основних іноземних валют.

Мета Компанії при управлінні капіталом полягає у забезпеченні її подальшого функціонування як безперервно діючого підприємства, щоб приносити прибуток акціонерам та вигоди іншим зацікавленим сторонам. Наразі Компанія не має офіційної політики управління капіталом.

У 2017 році Компанія зареєструвала емісію іменних процентних звичайних облігацій з номінальною вартістю однієї облігації – 100 тисяч гривень. Розміщення облігацій відбудеться на одній із фондових бірж України.

Загальна вартість випуску облігацій становить:

- серія «А» – 150 000 тисяч гривень (в обігу до листопада 2020 року, оферта у листопаді 2018 року та листопаді 2019 року);
- серія «В» – 200 000 тисяч гривень (в обігу до травня 2022 року, оферта у травні 2019 року та листопаді 2020 року);
- серія «С» – 250000 тисяч гривень (в обігу до листопада 2023 року, оферта у листопаді 2019 року та листопаді 2021 року).

Розмір купонного відсоткового доходу встановлено на рівні 19% річних до дати першої оферти. Дострокове погашення облігацій не передбачено. Грошові кошти, залучені від розміщення облігацій планується спрямовувати на розвиток основної діяльності Компанії, зокрема на ремонт та оновлення об'єктів поштового зв'язку; придбання автотранспорту, комп'ютерної техніки. У першому кварталі 2018 року було залучено 350,000 тис гривень.

Висновки до розділу 1

Управління – це цілеспрямований вплив апарату управління суб'єкта господарювання на трудовий колектив для досягнення поставленої мети.

Управління підприємством – це складний і багатогранний процес. Власникам підприємства, його інвесторам та менеджерам постійно доводиться приймати управлінські рішення, від яких залежать не тільки результати поточної діяльності, а й саме існування підприємства як суб'єкта

фінансово-господарської діяльності на ринку. Для прийняття будь-якого управлінського рішення необхідно мати об'єктивну інформацію.

Фінансова звітність є складовою частиною бухгалтерської звітності, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період, тобто, відображає різні аспекти господарських операцій і явищ.

У ході дослідження було сформульовано такі висновки:

1) доведено, що передумовами ефективного управління підприємством в ринкових умовах є впровадження системи контролінгу, сучасної методології, організації та технології управління;

2) вважаємо за доцільне формування системи звітності підприємства, що охоплює управлінську, фінансову, податкову та статистичну звітність, як підґрунтя для виконання всіх функцій управління підприємством;

3) сформульовані основні вимоги до побудови системи звітності такі як:

- відповідність організаційній структурі підприємства (об'єднання, підприємства, бізнес-одиниці);

- забезпечення менеджменту на різних рівнях управління необхідними даними;

- наявність даних для вимірювання рівня реалізації стратегічних і тактичних цілей підприємства та структурних підрозділів;

- виконання функцій раннього попередження ризиків; зіставність цільових, планових, контрольованих і фактичних показників у звітах;

- незмінність форматів та форм для стандартних звітів протягом планового періоду;

- оперативність надання звітів зацікавленим особам в межах їх компетенції;

- простота, зрозумілість та наочність форматів звітів;

4) проведено порівняння принципів, якісних та кількісних характеристик фінансових звітів за Загально прийнятими принципами

бухгалтерського обліку в США (US– GAAP), Міжнародними стандартами фінансової звітності (IFRS) та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку – П(С)БО, визначено відмінності та з'ясовано можливості побудови фінансових показників.

РОЗДІЛ 2

СКЛАДАННЯ ОСНОВНИХ ФОРМ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЗГІДНО З ВИМОГАМИ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

2.1. Баланс (Звіт про фінансовий стан): зміст, структура та вимоги до складання

Звіт про фінансовий стан може мати й інші назви, наприклад «Звіт про фінансове становище», «Звіт про фінансову позицію», «Баланс» тощо (параграф 10 МСБО 1).

Система МСФЗ строго не регламентує формат подання звіту про фінансовий стан.

Звіт може бути подано як у горизонтальній формі (актив – ліворуч, пасив – праворуч), так і у вертикальній (актив – зверху, пасив – знизу).

Поняття пасив у системі МСФЗ зазвичай не використовується. Ця категорія подається як капітал і зобов'язання.

Іноді використовується форма балансу, у якій зобов'язання вираховуються з активів (як контрстатті). У результаті цього пасив представлений капіталом, який у такій ситуації представляється як чисті активи. Такий формат балансу часто називають британським.

Іноді в пасиві спочатку подають зобов'язання, а потім статті капіталу.

МСБО 1 дозволяє розміщувати в балансі статті:

- у порядку їх ліквідності або
- виходячи з їхньої оборотності/необоротності.

Не заборонено також змішану систему подання статей у балансі (параграф 64 МСБО 1).

Можливі варіації розміщення статей: вони можуть бути подані як за зростанням ліквідності, так і за спаданням ліквідності. Необоротні активи можуть бути представлені як на початку переліку активів, так в кінці.

Спеціальна норма параграфу 56: якщо в балансі статті подано виходячи з ознаки оборотності/необоротності, то відстрочені податкові активи та зобов'язання не можуть бути класифіковані як поточні (оборотні, короткострокові).

Статті балансу мають супроводжуватися посиланнями на відповідні примітки (параграф 113 МСБО 1).

Як рекомендацію пропонуємо форму індивідуального модельного звіту, яку може бути змінено залежно від конкретних обставин.

Звіт про фінансовий стан: форма індивідуального модельного звіту (табл. 2.1; табл. 2.2).

Таблиця 2.1

Форма індивідуального модельного звіту: Актив Звіту про фінансовий стан

Актив	Примітка	На дату балансу	На дату порівняльного звіту
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
залишкова вартість			
первісна вартість			
накопичена амортизація			
Основні засоби:			
залишкова вартість			
первісна вартість			
знос			
Довгострокові біологічні активи:			
справедлива (залишкова) вартість			
первісна вартість			
накопичена амортизація			
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств			
Інші довгострокові фінансові активи			
Відстрочені податкові активи			
Довгострокові витрати майбутніх періодів			
Інші довгострокові активи			
II. Оборотні активи			
Виробничі запаси			
Поточні біологічні активи			

Продовж. табл. 2.1

1	2	3	4
Незавершене виробництво			
Готова продукція			
Товари			
Векселі одержані			
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
чиста реалізаційна вартість			
первісна вартість			
резерв сумнівних боргів			
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
з бюджетом			
за виданими авансами			
з нарахованих доходів			
із внутрішніх розрахунків			
Інші поточні фінансові активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти			
Поточні витрати майбутніх періодів			
Інші оборотні активи			
Усього за розділом II			
Баланс			

Таблиця 2.2

Форма індивідуального модельного звіту: Пасив Звіту про фінансовий стан

Капітал та зобов'язання	Примітки	На дату балансу	На дату порівняльного звіту
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал			
Неоплачений капітал		()	()
Вилучений капітал		()	()
Додатковий капітал			
Резервний капітал			
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)			
Усього за розділом I			
II. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків			
Інші довгострокові фінансові зобов'язання			
Відстрочені податкові зобов'язання			
Довгострокові забезпечення			
Довгострокові зобов'язання з цільового фінансування			
Довгострокові доходи майбутніх періодів			

1	2	3	4
Інші довгострокові зобов'язання			
Усього за розділом II			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків			
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями			
Векселі видані			
Інші поточні фінансові зобов'язання			
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги			
Поточні зобов'язання з одержаних авансів			
Інші зобов'язання			
у тому числі			
перед бюджетом за розрахунками з податку на прибуток			
перед бюджетом за розрахунками з інших податків			
зі страхування			
з оплати праці			
з учасниками			
з внутрішніх розрахунків			
Поточні забезпечення			
Поточні зобов'язання з цільового фінансування			
Інші поточні зобов'язання			
Поточні доходи майбутніх періодів			
Усього за розділом III			
Баланс			

Згідно з параграфом 54 МСБО 1 звіт про фінансовий стан повинен містити щонайменше 18 статей:

- 1) основні засоби;
- 2) інвестиційна нерухомість;
- 3) нематеріальні активи;
- 4) фінансові активи (за винятком сум, зазначених у підпунктах 5, 8 і 9);
- 5) інвестиції, що обліковуються за методом пайової участі;
- 6) біологічні активи;
- 7) запаси;
- 8) торговельна й інша дебіторська заборгованість;
- 9) кошти і їх еквіваленти;

10) загальна сума активів, що класифікуються як призначені для продажу, і активів, включених до груп вибуття, що класифікуються як призначені для продажу відповідно до МСФЗ 5 «Довгострокові активи, призначені для продажу, та припинена діяльність»;

11) торговельна й інша кредиторська заборгованість;

12) забезпечення (резерви);

13) фінансові зобов'язання (за винятком сум, зазначених у підпунктах 11 і 12);

14) зобов'язання й активи за поточним податком, як визначено в МСБО 12 «Податки на прибуток»;

15) відстрочені податкові зобов'язання та відстрочені податкові активи, як визначено в МСБО 12;

16) зобов'язання, включені до груп вибуття, що класифікуються як призначені для продажу відповідно до МСФЗ 5;

17) неконтролюючі частки, представлені в складі капіталу, і

18) випущений капітал і резерви, що відносяться до власників материнського підприємства.

Статті, які повинні бути відображені або у звіті про сукупний прибуток, або в примітках

Відповідно до параграфу 79 МСБО 1 підприємство має розкрити або у звіті про фінансовий стан, або в примітках таку інформацію:

1. Стосовно кожного класу акціонерного капіталу:

– кількість акцій, дозволених до випуску;

– кількість випущених і повністю оплачених акцій, а також кількість акцій, випущених, але не оплачених повністю;

– номінальна вартість акції або вказівка на те, що акції не мають номінальної вартості;

– звірка кількості акцій в обігу на початок і на кінець періоду;

– права, привілеї й обмеження за цим класом, включаючи обмеження щодо розподілу дивідендів і повернення капіталу;

- акції підприємства, що належать самому підприємству або його дочірнім чи асоційованим підприємствам; і
- акції, зарезервовані для випуску за опціонами та договорами продажу акцій, включаючи умови й суми.

2. Опис характеру й призначення кожного капітального резерву в складі капіталу.

Крім того, параграф 78 МСБО 1 указує на необхідність відображення або в балансі, або в примітках додаткових даних, що деталізують окремі статті. Для прикладу наведено такі дані:

- статті основних засобів деталізуються за видами відповідно до МСБО 16;
- дебіторська заборгованість деталізується з виділенням заборгованості покупців і замовників, заборгованості пов'язаних сторін, сум передоплати та інших сум;
- запаси поділяються відповідно до МСБО 2 «Запаси» на такі види, як товари, виробничі запаси, матеріали, незавершене виробництво й готова продукція;
- забезпечення поділяються на забезпечення за витратами на винагороди працівникам та інші статті; та
- капітал і капітальні резерви деталізуються за такими різними категоріями, як сплачений капітал, емісійний дохід і капітальні резерви.

2.2. Зміст та структура Звіту про прибутки та збитки згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності

Звіт про прибуток або збиток та інший сукупний прибуток може бути подано у двох варіантах:

1. Єдиний Звіт про прибуток або збиток та інший сукупний прибуток з виділенням двох розділів: для прибутку/збитку та для іншого сукупного прибутку.

2. Два звіти:

- окремий Звіт про прибутки та збитки, і
- Звіт про прибуток або збиток та інший сукупний прибуток.

У випадку якщо підприємство обирає другий варіант, Звіт про прибуток або збиток та інший сукупний прибуток повинен починатися з показника прибутку (збитку).

У якості рекомендації пропонуються форми індивідуальних модельних звітів, які можуть бути змінені залежно від конкретних обставин.

Таблиця 2.3

Форма індивідуального модельного Звіту про прибуток або збиток та інший сукупний прибуток (1– й варіант)

Стаття	Примітка	За звітний період	За порівняльний період
1	2	3	4
Виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)			
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)			
Валовий:			
прибуток			
збиток			
Інші операційні доходи			
Адміністративні витрати			
Витрати на збут			
Інші операційні витрати			

1	2	3	4
Фінансові результати від операційної діяльності:			
прибуток			
збиток			
Доход від участі в капіталі			
Інші фінансові доходи			
Інші доходи			
Фінансові витрати			
Втрати від участі в капіталі			
Інші витрати			
Фінансові результати до оподаткування від звичайної діяльності:			
прибуток			
Податок на прибуток			
Прибуток після оподаткування від господарської діяльності, що триває			
Прибуток за період від припиненої діяльності			
Прибуток за рік			
Інший сукупний прибуток:			
– Елементи, які не будуть рекласифіковані на статті прибутку/збитку:			
Переоцінка основних засобів			
Актварні прибутки/збитки за пенсійними планами з визначеним доходом			
Частка прибутку/збитку від переоцінки активів асоційованих підприємств			
Податок на прибуток, що припадає на елементи, які не можуть бути рекласифікованими на прибуток/збиток			
– Елементи, які можуть в подальшому бути рекласифікованими на статті прибутку/збитку:			
Курсові різниці від переведення закордонних операцій			
Переоцінка фінансових активів, наявних для продажу			
Хеджування грошового потоку			
Податок на прибуток, що припадає на елементи, які можуть бути рекласифікованими на прибуток/збиток			
Інший сукупний прибуток після оподаткування			
Загальний сукупний прибуток			
Прибуток на акцію			

**Форма індивідуального модельного Звіту про прибуток або збиток та
інший сукупний прибуток (2– й варіант)**

Стаття	Примітка	За звітний період	За порівняльний період
1	2	3	4
Виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)			
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)			
Валовий:			
прибуток			
збиток			
Інші операційні доходи			
Адміністративні витрати			
Витрати на збут			
Інші операційні витрати			
Фінансові результати від операційної діяльності:			
прибуток			
збиток			
Доход від участі в капіталі			
Інші фінансові доходи			
Інші доходи			
Фінансові витрати			
Втрати від участі в капіталі			
Інші витрати			
Фінансові результати до оподаткування від діяльності, що триває:			
прибуток			
Податок на прибуток			
Прибуток за рік від діяльності, що триває			
Прибуток за рік від припиненої діяльності			
Прибуток після оподаткування			
Прибуток на акцію			

Стаття	Примітка	За звітний період	За порівняльний період
1	2	3	4
Прибуток після оподаткування			
Інший сукупний прибуток:			
– Елементи, які не будуть рекласифіковані на статті прибутку/збитку:			
Переоцінка основних засобів			
Актарні прибутки/збитки за пенсійними планами з визначеним доходом			
Частка прибутку/збитку від переоцінки активів асоційованих підприємств			
Податок на прибуток, що припадає на елементи, які не можуть бути рекласифікованими на прибуток/збиток			
– Елементи, які можуть в подальшому бути рекласифікованими на статті прибутку/збитку:			
Курсові різниці від переведення закордонних операцій			
Переоцінка фінансових активів, наявних для продажу			
Хеджування грошового потоку			
Податок на прибуток, що припадає на елементи, які можуть бути рекласифікованими на прибуток/збиток			
Інший сукупний прибуток після оподаткування			
Загальний сукупний прибуток			

Статті фінансової звітності повинні супроводжуватися посиланнями на відповідні примітки (параграф 113 МСБО 1).

У фінансовій звітності не дозволено відображати надзвичайні статті доходів і витрат (параграф 87 МСБО 1).

Статті звіту про прибуток або збиток та інший сукупний прибуток не обов'язково класифікуються за ознакою операційності/неопераційності.

У цьому звіті зазвичай не відображається показник дивідендів на акцію. Цей показник наводиться або в примітках, або у звіті про зміни власного капіталу (параграф 107 МСБО 1).

Статті, які повинні бути подані в обов'язковому порядку

Відповідно до параграфу 82 МСБО 1 у звіті обов'язково повинні бути подані такі статті:

1. Дохід

Як правило, компанії, що звітують за МСФЗ, не наводять у складі доходу суми непрямих податків (ПДВ, акцизи тощо). Цей підхід пояснюють посиланням на параграф 8 МСБО 18.

2. Фінансові витрати

3. Частка фінансового результату асоційованих і спільних підприємств, вклади в які враховуються за методом участі в капіталі

4. Податкові витрати (тут маються на увазі лише витрати з податку на прибуток)

5. Окрема загальна сума з припиненої діяльності (згідно з МСФЗ 5).

Крім того, у звіті повинні вказуватися ті статті, обов'язкове подання яких у звіті про прибуток або збиток та інший сукупний прибуток спеціально оговорюється в інших міжнародних стандартах.

У розділі іншого сукупного прибутку повинні бути подані елементи іншого сукупного прибутку, згруповані за ознакою можливості віднесення на статтю прибутку/збитку (параграф 82А МСБО 1).

Згідно з параграфом 7 МСБО 1 цей показник містить 6 компонентів:

а) зміни приросту вартості від переоцінки (див. МСБО 16 «Основні засоби» і МСБО 38 «Нематеріальні активи»);

б) актуарні прибутки та збитки від пенсійних планів з установленими виплатами, визнані відповідно до пункту 93А МСБО 19 «Виплати працівникам»;

с) прибутки та збитки, що виникають від інвестицій у пайові інструменти, оцінені за справедливою вартістю за допомогою іншого сукупного доходу відповідно до пункту 5.7.5 МСФЗ 9 «Фінансові інструменти»;

d) прибутки та збитки при повторному оцінюванні фінансових активів, які наявні для продажу (див. МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка»);

e) ефективну частину прибутків і збитків від інструментів хеджування під час хеджування грошових потоків (див. МСБО 39);

f) для певних зобов'язань, які оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток, суму зміни у справедливій вартості, яка належить до змін кредитного ризику зобов'язання (див. пункт 5.7.7 МСФЗ 9).

Відповідно до параграфу 91 МСБО 1 у звіті про сукупний прибуток компоненти іншому сукупного прибутку можуть подаватися:

- або в чистих сумах (за винятком впливу податку на прибуток),
- або в сумах до вирахування впливу податку на прибуток.

Параграф 81А вказує на те, що у звіті обов'язково повинні бути подані статті:

- прибуток/збиток,
- загальна сума іншого сукупного прибутку,
- сукупний прибуток за період.

У параграфі 7 МСБО 1 наведено наступне визначення:

«Общая совокупная прибыль – изменение в капитале в течение периода в результате операций и других событий, не являющееся изменением в результате операций с собственниками в их качестве собственников».

Цей показник складається із двох компонентів:

- прибуток (збиток),
- інший сукупний прибуток (збиток).

Оскільки показник сукупного прибутку був запозичений системою МСФЗ із системи стандартизації US– GAAP, при аналізі відповідної проблематики доречно використовувати положення американського стандарту SFAS 130 Reporting Comprehensive Income (Звітність про сукупний прибуток), випущеного у червні 1997 року.

У параграфі 12 SFAS 130 йдеться про те, що інформація про сукупний прибуток допомагає інвесторам, кредиторам та іншим користувачам оцінити діяльність підприємства, а також періодичність і величину його майбутніх грошових потоків. Елементи сукупного прибутку, включені до складу власного капіталу, впливаючи на багатство власників (чисті активи), відображають і ті прибутки (збитки), які ще не реалізовані на дату звіту.

Параграф 13 SFAS 130 вказує, що інформація про компоненти сукупного прибутку часто може бути важливішою, ніж інформація про загальний сукупний прибуток.

Фінансовий результат та інший сукупний прибуток у консолідованому звіті повинні наводитися як співвідносні:

- на неконтрольовані частки,
- на власників материнського підприємства.

Статті, які повинні бути представлені або у Звіті про сукупний прибуток, або в примітках

Згідно з параграфом 98 МСБО 1 наступні статті можуть бути представлені як у Звіті про сукупний прибуток, так і в примітках (якщо відповідні операції були проведені у звітному періоді):

1. Суми уцінок запасів і списання вартості основних засобів та відновлення таких сум;
2. Доходи та витрати від реструктуризації діяльності, у т. ч. сторнування забезпечень під реструктуризацію;
3. Доходи та витрати від операцій вибуття основних засобів;
4. Доходи та витрати від вибуття інвестицій;
5. Доходи та витрати від припиненої діяльності;
6. Доходи та витрати від урегулювання судових спорів;
7. Суми сторнування забезпечень, які не увійшли до п. 1 – 7.

Витрати можуть бути класифіковані двома способами на вибір керівництва компанії:

1. За характером (змістом). В українській практиці таку класифікацію називають поелементною. Приклад подання (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Інформація про характер витрат

Показник	За звітний період	За порівняльний період
Сировина та матеріали		
Виплати працівникам		
Амортизація		
Інші витрати		
Разом		

2. За функціями. В українській традиції таку класифікацію часто називають постатейною.

У разі якщо керівництво підприємства обирає другий спосіб класифікації витрат, у примітках необхідно додатково представити витрати компанії за характером. При цьому обов'язково повинні бути розкриті наступні елементи витрат: 1) амортизація (параграф 104 МСБО 1); 2) виплати працівникам (параграф 104 МСБО 1); 3) запаси (п. «d» параграфа 36 МСБО 2).

2.3. Звіт про рух грошових коштів: теоретичні та практичні аспекти

Звіт про рух грошових коштів є обов'язковим компонентом фінансової звітності за кожен звітний період.

Мета Звіту про рух грошових коштів – надати одержувачам фінансової звітності можливість оцінити здатність компанії генерувати кошти та їх еквіваленти. Адже якими б різними не були види діяльності, які приносять дохід, підприємства потребують коштів для:

– ведення своїх операцій;

- погашення зобов'язань;
- виплати доходів своїм інвесторам.

Складання Звіту про рух грошових коштів регулюється нормами МСБО (IAS) 7.

Так, виходячи з норм МСБО (IAS) 7 рух грошових коштів повинен класифікуватися за такими напрямками діяльності:

- операційна;
- інвестиційна;
- фінансова.

Отже, операційна діяльність – це основна діяльність компанії, яка приносить основний дохід, а також інша діяльність, крім інвестиційної та фінансової.

Згідно з п. 13 МСБО (IAS) 7 сума потоків коштів від операційної діяльності є ключовим показником того, якою мірою операції підприємства забезпечують надходження коштів, достатніх для погашення позик, збереження операційних можливостей підприємства, виплати дивідендів та здійснення нових інвестицій без звертання до зовнішніх джерел фінансування. Інформація про конкретні складові руху грошових коштів від операційної діяльності за попередні періоди в поєднанні з іншою інформацією корисна для прогнозування майбутніх потоків коштів від операційної діяльності.

Інвестиційна діяльність – придбання та реалізація довгострокових активів та довгострокових інвестицій, які не належать до грошових еквівалентів.

Окреме розкриття інформації про рух грошових коштів від інвестиційної діяльності має велике значення, оскільки воно демонструє, які витрати було здійснено з метою придбання ресурсів, призначених для генерування майбутніх доходів та потоків коштів. Тільки ті витрати, які спричиняють визнання активу у звіті про фінансовий стан, можуть класифікуватися як інвестиційна діяльність.

Фінансова діяльність – діяльність, яка призводить до зміни розміру власного капіталу та позикових коштів, а також залучення ресурсів та пов'язаних із цим витрат.

Окреме розкриття інформації про рух грошових коштів від фінансової діяльності теж має велике значення, оскільки така інформація корисна під час прогнозування вимог на майбутні грошові потоки підприємства з боку тих, хто його фінансує.

Наведемо приклади потоків коштів від зазначених видів діяльності в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Приклади грошових потоків у розрізі видів діяльності

Вид діяльності	Потоки коштів
1	2
Операційна (п. 14 МСБО (IAS) 7)	<ul style="list-style-type: none"> – грошові надходження від продажу товарів та надання послуг; – грошові надходження у вигляді роялті, гонорарів, комісійних та інший виторг; – грошові виплати постачальникам за товари та послуги; – грошові виплати працівникам та від імені працівників; – грошові надходження та виплати страхової компанії за страховими преміями, вимогами, ануїтетами та іншими страховими винагородами; – грошові виплати або повернення податку на прибуток, якщо вони не можуть бути безпосередньо співвіднесені з фінансовою або інвестиційною діяльністю; – грошові надходження та виплати за договорами, укладеними у комерційних або торговельних цілях
Інвестиційна (п. 16 МСБО (IAS) 7)	<ul style="list-style-type: none"> – грошові виплати для придбання основних засобів, нематеріальних та інших довгострокових активів; – грошові надходження від продажу основних засобів, нематеріальних активів та інших довгострокових активів; – грошові виплати для придбання пайових або боргових інструментів інших підприємств та часток участі в спільному підприємстві (крім платежів за інструменти, розглянуті як еквіваленти коштів або призначені для комерційних або торговельних цілей); – грошові надходження від продажу пайових або боргових інструментів інших підприємств та часток участі в спільному підприємстві (крім надходжень за інструментами, розглянутими як еквіваленти коштів або призначеними для комерційних або торговельних цілей);

1	2
Інвестиційна (п. 16 МСБО (IAS) 7) (продовження)	<ul style="list-style-type: none"> – грошові аванси та позики, надані іншим особам (крім авансів та позик, що надаються фінансовими інститутами); – грошові надходження від повернення авансів та позик, наданих іншим особам (крім авансових платежів та позик фінансових інститутів); – грошові виплати за ф'ючерсними контрактами, форвардними контрактами, опціонами та договорами «своп», за винятком випадків, коли контракти укладено в комерційних чи торговельних цілях або виплати класифікуються як фінансова діяльність; – грошові надходження за ф'ючерсними контрактами, форвардними контрактами, опціонами та договорами «своп», за винятком випадків, коли контракти укладено в комерційних або торговельних цілях або надходження класифікуються як фінансова діяльність
Фінансова (п. 17 МСБО (IAS) 7)	<ul style="list-style-type: none"> – грошові надходження від емісії акцій чи інших пайових інструментів; – грошові виплати власникам для придбання або погашення акцій підприємства; – грошові надходження від випуску боргових зобов'язань, позик, векселів, облігацій, заставних та інших короткострокових або довгострокових позик; – грошові виплати за позиковими коштами; – грошові виплати орендаря для зменшення непогашеної заборгованості з фінансової оренди

МСБО 7 передбачає два методи складання Звіту про рух грошових коштів:

- прямий метод;
- непрямий метод (п. 18 МСБО 7).

Який метод використовувати – вирішувати Вам. На практиці прямий метод, як правило, використовується невеликими компаніями. А от непрямий зазвичай застосовується великими компаніями.

У свою чергу, МСБО 7 заохочує використання компаніями прямого методу для подання грошових потоків з операційної діяльності, оскільки інформація, подана з використанням цього методу, дозволяє оцінити майбутні потоки коштів, на відміну від непрямого методу.

Нижче розберемося, в чому ж полягає відмінність вищезазначених методів.

Так, за допомогою прямого методу розкривається інформація про основні класи валових надходжень та валових виплат.

Відповідно до прямого методу інформацію з основних класів валових надходжень та валових виплат можна отримати двома способами:

- безпосередньо з облікових реєстрів;
- шляхом коригування показників виторгу, собівартості продажів, а також інших статей у звіті про прибутки та збитки з урахуванням:

- а) змін показників запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості з операційної діяльності;

- б) інших негрошових статей;

- в) інших статей, рух яких пов'язаний із інвестиційною або фінансовою діяльністю.

Відповідно до непрямого методу чистий прибуток коригується:

- з урахуванням впливу негрошових операцій (наприклад таких як амортизація, резерви, відкладені податки, нереалізована курсова різниця, нерозподілений прибуток асоційованих компаній та частка меншості);

- відкладених (або нарахованих) сум за минулими (або майбутніми) надходженнями коштів з операційної діяльності (наприклад коригування, пов'язані зі змінами запасів, дебіторською та кредиторською заборгованістю з операційної діяльності);

- а також статей доходу (або видатку), пов'язаних із потоками коштів з інвестиційної або фінансової діяльності.

Нижче розглянемо приклад складання Звіту про рух грошових коштів.

Приклад 1.1.

Компанія «Ромашка» підготувала наступний проект звітності, що закінчується 31 грудня 2018 року. На підставі нижченаведених даних необхідно скласти Звіт про рух грошових коштів.

Таблиця 2.7

Бухгалтерський баланс станом на 31 грудня 2018 р. (тис. грн.)

Статті	2018 р.	2017 р.
АКТИВИ		
Необоротні активи		
Основні засоби	1533	1312,5
		20160
Оборотні активи		
Запаси	415,5	397,5
Торговельна дебіторська заборгованість	313,5	420
Грошові кошти	255	
		10080
Разом активи	2517	2130
КАПІТАЛ І ЗОБОВ'ЯЗАННЯ		
Капітал і резерви		
Акціонерний капітал	225	150
Емісійний дохід	90	60
Нерозподілений прибуток	1065	814,5
Разом капітал і резерви	1380	1024,5
Довгострокові зобов'язання		
5 % облігації	600	480
Короткострокові зобов'язання		
Банківський овердрафт		120
Торговельна кредиторська заборгованість	379,5	370,5
Заборгованість з податку прибуток	157,5	135
		12348
Разом капітал і зобов'язання	2517	2130

Таблиця 2.8

Звіт про прибутки та збитки станом на 31 грудня 2018 року (тис. грн.)

Статті	2018 р.
Виторг	6324
Собівартість продажів	4480,5
Валовий прибуток	1843,5
Витрати на продаж	255
Адміністративні витрати	697,5
Операційний прибуток	891
Фінансові витрати	129
Прибуток до оподаткування	762
Витрати з податку на прибуток	151,5
Чистий прибуток за період	610,5

Звіт про зміни нерозподіленого прибутку станом на 31 грудня 2018 року
(тис. грн.)

Статті	2018 р.	2017 р.
Нерозподілений прибуток на початок року	814,5	532,5
Прибуток за рік	610,5	582
Виплачені дивіденди	(360)	(300)
Нерозподілений прибуток на кінець року	1065	814,5

Також наявна така інформація:

- протягом року компанія продала довгострокові активи. Збиток у розмірі 21 тис. грн. включено до складу адміністративних витрат;
- первісна вартість проданих довгострокових активів склала 360 тис. грн., залишкова вартість – 133,5 тис. грн.;
- амортизаційні відрахування – 64,5 тис. грн.

Перед тим як розпочати виконання практичного завдання, яке демонструє процес підготовки ЗРГК, необхідно врахувати таке.

У табл. 2.10 подамо операції та рядки звітів, які відображаються в Звіті про рух грошових коштів:

Таблиця 2.10

Операції та рядки звітів, які відображаються в Звіті про рух грошових коштів

Вид діяльності	Операція «+»	Операція «-»
Операційна діяльність	операційний прибуток	
	амортизація	
	збиток від продажу основних засобів, або	прибуток від продажу основних засобів
		дивіденди
	зменшення запасів на кінець періоду, або	збільшення запасів на кінець періоду
	зменшення дебіторської заборгованості, або	зменшення дебіторської заборгованості, або
	збільшення кредиторської заборгованості	збільшення кредиторської заборгованості
		сплачені відсотки
		сплачені податки

1	2	3
Інвестиційна діяльність		Придбання основних засобів
	надходження грошових коштів від вибуття основних засобів	
		інвестиції
	дивіденди (переносимо з операційної діяльності)	
Фінансова діяльність	збільшення акціонерного капіталу, або	зменшення акціонерного капіталу
	збільшення емісійного доходу, або	зменшення емісійного доходу
	збільшення довгострокових позик	зменшення довгострокових позик
	виплачені дивіденди	

Таблиця 2.11

Звіт про рух грошових коштів станом на 31 грудня 2018 р.

Статті	2018 р.	Коментар
1	2	3
Рух грошових коштів від операційної діяльності		
Операційний прибуток	891	дані з ОПУ
Амортизація	64,5	з дод. інформації
Збиток від продажу довгострокових активів	21	з дод. інформації
Зменшення торговельної та іншої деб. заборгованості	106,5 (313,5 – 420)	з балансу (Дані на кінець – Дані на початок періоду)
Збільшення запасів	(18) (415,5 – 397,5)	з балансу (Дані на кінець – Дані на початок періоду)
Збільшення кредиторської заборгованості	9 (379,5 – 370,5)	з балансу (Дані на кінець – Дані на початок періоду)
Кошти від операційної діяльності	1074	
Виплачені відсотки	(129)	з ОПУ
Сплачений податок на прибуток	(129) (135 + 151,5 – 157,5)	Заборг. на початок + нарахування за рік – заборг. на кінець
Чисті кошти, отримані від операційної діяльності	816	
Рух грошових коштів від інвестиційної діяльності		
Придбання ОЗ	(418,5)	
Надходження від продажу ОЗ	112,51	
Чисті кошти, використані в інвестиційній діяльності	(306)	

1	2	3
Рух грошових коштів від фінансової діяльності		
Акціонерний капітал	75 (225 – 150)	з балансу (Дані на кінець – Дані на початок періоду)
Емісійний дохід	30 (90 – 60)	з балансу (Дані на кінець – Дані на початок періоду)
Довгострокові позики	120	з балансу (Дані на кінець – Дані на початок періоду)
Виплачені дивіденди	360	з ОПУ
Чисті кошти, використані у фінансовій діяльності	(135)	
Чисте збільшення коштів	375	

З додаткової інформації відомо, що компанія продала деякі довгострокові активи та у зв'язку із цим зазнала збитків. Для того щоб розрахувати фактично отримані кошти від продажу активів, необхідно отриманий збиток від продажу відняти з балансової вартості проданих активів.

2.4. Звіт про зміни у власному капіталі згідно з вимогами міжнародних стандартів

Звіт про зміни в капіталі, назву цього звіту іноді також перекладають як звіт про зміни у власному капіталі.

Статті звіту про зміни в капіталі мають супроводжуватися посиланнями на відповідні примітки (параграф 113 МСБО 1).

Як рекомендацію пропонуємо форму модельного звіту, яку може бути змінено залежно від конкретних обставин.

Звіт про зміни в капіталі: форма модельного звіту

Стаття	Примітки	Статутний капітал	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток	Разом
Примітки								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Залишок на початок порівняльного періоду								
Коригування:								
Зміна облікової політики								
Виправлення помилок								
Інші зміни								
Скоригований залишок на початок порівняльного періоду								
Чистий прибуток (збиток) за порівняльний період								
Інший сукупний прибуток за порівняльний період:								
Переоцінка основних засобів								
Загальний сукупний прибуток за порівняльний період								
Розподіл прибутку в порівняльному періоді:								
Виплати власникам (дивіденди)								
Спрямування прибутку до статутного капіталу								
Відрахування до резервного капіталу								
Внески учасників в порівняльному періоді:								
Внески до капіталу								
Вилучення капіталу в порівняльному періоді:								
Викуп акцій								
Анулювання викуплених акцій								
Зменшення номінальної вартості акцій								
Інші зміни в капіталі								
Разом змін в капіталі в порівняльному періоді								
Залишок на кінець порівняльного періоду								
Коригування:								
Зміна облікової політики								
Виправлення помилок								
Інші зміни								

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Скоригований залишок на початок звітного періоду								
Чистий прибуток (збиток) за звітний період								
Інший сукупний прибуток за звітний період:								
Переоцінка основних засобів								
Загальний сукупний прибуток за звітний період								
Розподіл прибутку у звітному періоді:								
Виплати власникам (дивіденди)								
Спрямування прибутку до статутного капіталу								
Відрахування до резервного капіталу								
Внески учасників у звітному періоді:								
Внески до капіталу								
Вилучення капіталу у звітному періоді:								
Викуп акцій								
Анулювання викуплених акцій								
Зменшення номінальної вартості акцій								
Інші зміни в капіталі								
Разом змін в капіталі у звітному періоді								
Залишок на кінець звітного періоду								

Статті, які повинні бути відображені у звіті про зміни в капіталі обов'язково

Відповідно до параграфа 106 МСБО 1 звіт про зміни в капіталі повинен містити такі статті:

1) загальний сукупний прибуток за період (у консолідованому звіті показуються окремо підсумкові суми, що відносяться до власників материнського підприємства та до неконтрольованих часток);

2) для кожного компонента капіталу відображається ефект ретроспективного застосування або ретроспективний перерахунок, визнаний відповідно до МСБО 8; і

3) для кожного компонента капіталу, звірка балансової вартості на початок і кінець періоду, окремо розкриваючи зміни, обумовлені:

- статтями прибутку чи збитку;
- статтями іншого сукупного прибутку;

– операціями з власниками, що діють у цій якості, окремо відображаючи внески, зроблені власниками, і розподіл на користь власників, а також зміни в безпосередніх частках участі в дочірніх підприємствах, які не спричиняють втрату контролю.

Параграф 110 МСБО 1 указує, що у звіті про зміни в капіталі повинна бути розкрита інформація про підсумкові суми коригувань для кожного компонента капіталу окремо в результаті змін в обліковій політиці та в результаті виправлення помилок. Такі коригування підлягають розкриттю за кожний попередній період і на початок поточного періоду.

Статті, які повинні бути відображені або у звіті про зміни в капіталі, або в примітках

Відповідно до параграфа 106А МСБО 1 щодо кожного компонента капіталу підприємство має подати аналіз іншого сукупного прибутку з розбивкою за статтями або у звіті про зміни в капіталі, або в примітках.

Показник дивідендів на акцію може подаватись у звіті про зміни власного капіталу (параграф 107 МСБО 1).

Важливою складовою фінансової звітності є Довідка щодо підготовки приміток до фінансової звітності, складеної за міжнародними стандартами фінансової звітності.

Довідка щодо підготовки приміток до фінансової звітності, складеної за міжнародними стандартами фінансової звітності (далі – Довідка) роз'яснює порядок розкриття у примітках інформації, що подають учасники фондового ринку у Звіті про фінансовий стан (Баланс), Звіті про прибутки і збитки та інший сукупний дохід (Звіт про фінансові результати), Звіті про зміни у власному капіталі, Звіті про рух грошових коштів.

Терміни, що вживаються в Довідці, використовуються в значеннях, визначених в міжнародних стандартах фінансової звітності та законодавчими актами України.

Учасники фондового ринку самостійно визначають порядок розкриття інформації у примітках до фінансової звітності, складеної за МСФЗ, з урахуванням наданої Довідки.

У примітках бажано:

- подавати інформацію про основу складання фінансової звітності і про конкретні облікові політики;
- розкривати інформацію, що вимагається МСФЗ та яку не подано у фінансовій звітності;
- надавати інформацію, яку не подано у фінансовій звітності, але яка є доречною для її розуміння (п. 112 МСФЗ 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності»).

Дані, наведені у Звіті про фінансовий стан на кінець звітного періоду, Звіті про прибуток або збиток та інший сукупний прибуток за період (або в окремих Звіті про прибуток або збиток та Звіті про інший сукупний прибуток, якщо Облікової політикою передбачено подання двох окремих звітів), Звіті про зміни в капіталі за період, Звіті про рух грошових коштів за період, мають містити перехресні посилання на будь-яку пов'язану з ними інформацію у Примітках до фінансової звітності складеної за міжнародними стандартами фінансової звітності (далі – Примітки до фінансової звітності).

Висновки за розділом 2

Звіт про фінансовий стан може мати й інші назви, наприклад «Звіт про фінансове становище», «Звіт про фінансову позицію», «Баланс» тощо (параграф 10 МСБО 1).

Система МСФЗ строго не регламентує формат подання звіту про фінансовий стан. Звіт може бути подано як у горизонтальній формі (актив – ліворуч, пасив – праворуч), так і у вертикальній (актив – зверху, пасив –

знизу). Поняття пасив у системі МСФЗ зазвичай не використовується. Ця категорія подається як капітал і зобов'язання.

Звіт про прибуток або збиток та інший сукупний прибуток може бути подано у двох варіантах:

1. Єдиний Звіт про прибуток або збиток та інший сукупний прибуток з виділенням двох розділів: для прибутку/збитку та для іншого сукупного прибутку.

2. Два звіти:

- окремий Звіт про прибутки та збитки, і
- Звіт про прибуток або збиток та інший сукупний прибуток.

Складання Звіту про рух грошових коштів регулюється нормами МСБО (IAS) 7. Мета Звіту про рух грошових коштів – надати одержувачам фінансової звітності можливість оцінити здатність компанії генерувати кошти та їх еквіваленти. Так, виходячи з норм МСБО (IAS) 7 рух грошових коштів повинен класифікуватися за такими напрямками діяльності: операційна; інвестиційна; фінансова.

Звіт про зміни в капіталі, назву цього звіту іноді також перекладають як звіт про зміни у власному капіталі. Статті звіту про зміни в капіталі мають супроводжуватися посиланнями на відповідні примітки (параграф 113 МСБО 1).

Довідка щодо підготовки приміток до фінансової звітності, складеної за міжнародними стандартами фінансової звітності (далі – Довідка) роз'яснює порядок розкриття у примітках інформації, що подають учасники фондового ринку у Звіті про фінансовий стан (Баланс), Звіті про прибутки і збитки та інший сукупний дохід (Звіт про фінансові результати), Звіті про зміни у власному капіталі, Звіті про рух грошових коштів. Терміни, що вживаються в Довідці, використовуються в значеннях, визначених в міжнародних стандартах фінансової звітності та законодавчими актами України.

РОЗДІЛ 3

ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ НА ПІДСТАВІ ЗВІТІВ, СКЛАДЕНИХ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

3.1. Користувачі інформації фінансової звітності підприємств

Прийняття управлінських рішень є невід'ємною складовою роботи кожного менеджера будь-якого підприємства. Зміни в економічних відносинах, що відбуваються в Україні, породжують потребу накопичення і ефективного застосування досвіду господарювання за нових обставин. Розвиток ринкових відносин в Україні супроводжується суттєвими змінами економічного, інформаційного і правового середовища. Відповідно до таких процесів змінюють ся довгострокові і короткострокові цілі підприємств та значно підвищується роль інформаційного забезпечення в обґрунтуванні управлінських рішень. У сучасних умовах для результативної діяльності кожному господарюючому суб'єкту потрібна інформація про економічних партнерів, які є конкурентами у відповідній сфері діяльності.

Саме тому виняткова роль належить інформаційному забезпеченню в процесах управління. Вона спричинює підвищену увагу до бухгалтерської фінансової звітності як основного джерела інформації про майновий та фінансовий стан підприємства, а також результати його виробничо-господарської діяльності за звітний період.

Система інформаційного забезпечення обґрунтування і прийняття управлінських рішень складається із інформації, що використовується користувачами та формується із зовнішніх джерел і характеризує зовнішнє середовище.

Фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період [1].

Вона містить узагальнені й взаємопов'язані показники про стан і використання основних та оборотних засобів, про джерела формування цих засобів, фінансові результати і напрями використання прибутку. Також фінансова звітність – це сукупність способів та прийомів узагальнення облікових даних, які є коротким витягом з поточного обліку, що відображає зведені дані про стан і результати діяльності підприємства та його підрозділів за звітний (обліковий) період.

Фінансове забезпечення підприємства створює умови стабільності його економіки і є основою для розвитку, зростання прибутку, підтримання платоспроможності, ліквідності, кредитоспроможності і рентабельності при мінімальному рівні ризику. Фінансова стійкість підприємства є результатом процесів, які відбуваються в ньому самому. Проте на нього впливають і процеси, які відбуваються в суспільстві, тобто зовнішнє середовище. Бухгалтерський облік та бухгалтерська фінансова звітність, відображуючи всі суттєві зміни в структурі господарських засобів, джерел їх утворення, а також результатах фінансово господарської діяльності, дає в скомпонованому вигляді інформацію, яка необхідна користувачам для прийняття обґрунтованих рішень. Останнім часом роль бухгалтерського обліку та звітності значно підвищилась. Це пов'язано зі зміною адресності бухгалтерської фінансової звітності, розширенням кола суб'єктів, які приймають інвестиційні та інші господарські рішення і спираються при цьому на бухгалтерські дані. У ринкових умовах господарювання роль держави в управлінні підприємствами значно скоротилась і обмежується лише збором податків і контролем за виконанням нормативно правових актів. Поряд з цим значно розширюється роль заінтересованих осіб, перш за все, інвесторів і кредиторів, які взаємодіють з підприємством по горизонталі на основі їх економічних програм. У відповідності до Закону України «Про

бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні , метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів. Таке переосмислення мети бухгалтерської фінансової звітності спричинено тим, що головними користувачами стають інвестори і кредитори.

Бухгалтерський облік та бухгалтерська фінансова звітність, відображуючи всі суттєві зміни в структурі господарських засобів, джерел їх утворення, а також результатах фінансово господарської діяльності, дає в скомпонованому вигляді інформацію, яка необхідна користувачам для прийняття обґрунтованих рішень. Останнім часом роль бухгалтерського обліку та звітності значно підвищилась. Це пов'язано зі зміною адресності бухгалтерської фінансової звітності, розширенням кола суб'єктів, які приймають інвестиційні та інші господарські рішення і спираються при цьому на бухгалтерські дані.

Усіх споживачів фінансової звітності умовно можна поділити на дві групи:

- 1) внутрішні (або «свої ») – вищі органи, власники, трудові колективи;
- 2) зовнішні (або «чужі ») – органи виконавчої влади й інші користувачі [2].

Серед внутрішніх користувачів інформаційних ресурсів фінансової звітності господарюючих суб'єктів, які виконують функції менеджменту й безпосередньо зацікавлені в їх ефективній діяльності, слід виділити: власників, виконавчі органи управління і трудовий колектив підприємств [3].

У показниках фінансової звітності також зацікавлене широке коло зовнішніх користувачів, яких можна поділити на три групи (табл. 3.1) [3].

Зовнішні користувачі фінансової звітності

Група 1	Група 2	Група 3
Користувачі інформації, які безпосередньо зацікавлені в ефективній господарській діяльності підприємств	Суб'єкти, які мають не прямий інтерес до фінансового стану респондентів, а використовують її показники для оцінювання економічної політики держави та прийняття управлінських рішень у сфері регулювання діяльності економічних систем	Суб'єкти, які не мають фінансового інтересу до респондентів. Вони, використовуючи інформаційні ресурси фінансової звітності, здійснюють задоволення власних потреб або визначають її як об'єкт господарської діяльності
Потенційні інвестори; кредитори; споживачі об'єктів господарської діяльності підприємств; громадськість; органи державної податкової служби	Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку; органи державної статистики; місцеві органи державної влади	Науково-дослідні установи і навчальні заклади освіти; аудитори і суб'єкти господарювання з надання інформаційних послуг

Основне призначення фінансової звітності – надати внутрішнім і зовнішнім користувачам правдиву, достовірну інформацію про майновий та фінансовий стан підприємства, про фінансові результати й ефективність господарювання за звітний період.

Розглянемо детально інтереси усіх споживачів фінансової звітності. Одна з основних категорій користувачів звітності підприємств – представники державної влади, що здійснюють ті чи інші функції держави. Для органів державної влади звітність підприємств служить базою для прийняття рішень у частині управління галуззю, майном держави, створення єдиної інформаційної бази, виконання фіскальних функцій. Роль звітності в цьому випадку має превалюючий характер у забезпеченні інформацією державних органів, але звітність є не єдиним джерелом отримання інформації.

Державні органи з метою виконання своїх функцій можуть створювати додаткові форми звітності, які дають змогу отримати інформацію про

підприємство в потрібному для них розрізі і більш детально, ніж у типових формах звітності. До таких форм можна віднести форми статистичного обліку, податкові декларації, спеціалізовані форми звітності для підприємств різних галузей господарювання. Крім того, при необхідності, державні органи влади можуть отримати більш детальну інформацію, що не відображається у звітності за допомогою запитів, перевірок, ревізій тощо. Облікова політика в цьому випадку дає змогу, з одного боку, дати більш правдиву інформацію про стан справ на підприємстві, з іншого – сформувати оптимальну податкову базу для сплати податків.

Наступна категорія користувачів – державні позабюджетні фонди – має, на наш погляд, деяку схожість з попередньою групою.

Основна мета роботи державних позабюджетних фондів – поповнення і розподіл єдиних державних фондів, створення яких має соціальне державне значення. У цьому контексті представники таких органів зацікавлені в інформації, поданій у звітності для більш повної інформованості про фінансове та майнове становище на підприємстві, про склад і чисельність трудових ресурсів, залучених у виробництво.

Облікова політика в цьому випадку великої ролі не відіграє, оскільки мало впливає на нарахування заробітної плати і, відповідно, на розмір відрахувань у позабюджетні фонди на підприємстві. Працівників підприємства інформація, подана у звітності, може зацікавити як гарант роботи цього підприємства в майбутньому, що, у свою чергу, дає стабільну роботу, відсутність скорочення робочих місць, гідну заробітну плату. Облікова політика в цьому випадку буде впливати на фінансову звітність як інструмент формування цієї звітності. Для користувачів цієї категорії, на наш погляд, такий факт не буде мати кардинального впливу, оскільки працівники підприємства знають про реальний стан речей.

Категорія користувачів, яка включає в себе покупців і замовників продукції, робіт, послуг зацікавлена в даних фінансової звітності в контексті стабільності роботи підприємства і тривалості стосунків з таким

підприємством. Фінансова звітність для цієї категорії користувачів, як правило, виступає єдиним джерелом інформації про діяльність підприємства. У цьому випадку вплив облікової політики на фінансову звітність є важливим чинником, оскільки оптимально сформовані показники звітності дають змогу підприємству залучати нових покупців і укладати тривалі договори.

Постачальники та підрядники є однією з найбільш зацікавлених категорій користувачів фінансової звітності. Тривала співпраця з постійними постачальниками для підприємств є запорукою виробничої стабільності. Таким чином, для підприємства дуже важлива думка, яку можуть скласти про нього представники постачальників і підрядників. У цьому випадку облікова політика як інструмент формування показників фінансової звітності обов'язковий.

Комерційні банки, як і постачальники, є однією з найбільш привабливих груп користувачів фінансової інформації для підприємств. Це пов'язано з необхідністю залучення у виробничий цикл додаткових ресурсів, зокрема капіталу. Комерційні банки є групою користувачів, які найбільш часто вдаються до використання фінансової звітності як до інформаційної бази для оцінювання майнового й фінансового стану підприємств. Це пов'язано з тим, що робота з комерційними банками є виробничою необхідністю і є найбільш звичним і доступним варіантом залучення фінансових коштів. Звітність підприємства, сформована за допомогою облікової політики, є фінансовою картиною, за результатами оцінювання якої буде вирішено питання про надання чи ненадання кредиту.

Власники підприємств прямо зацікавлені в тому, щоб їх майно давало прибуток і виправдовувало вкладений у нього капітал. При цьому одним із основних джерел отримання інформації про діяльність і фінансовий стан цього «майна» є фінансова звітність. Розрахунок показників фінансового аналізу в цьому випадку дасть їм змогу отримати більш повне уявлення про стан справ на підприємстві. Показники фінансової звітності, що

використовуються в такому аналізі, мають формуватися з погляду оптимальності розрахованих показників.

Інвесторами підприємств можуть виступати найрізноманітніші групи юридичних і фізичних осіб. Формування фінансової звітності в контексті її потенційного вивчення цією групою користувачів таке, що показники головного фінансового документа підприємства повинні бути найбільш привабливими з погляду вкладення грошей і прибутковості. Єдиним інструментом формування таких показників є облікова політика.

Враховуючи інтереси різних груп користувачів фінансової звітності і реальність їх задоволення, можна дійти висновку, що в разі задоволення інтересів одних користувачів можливе незадоволення або часткове незадоволення інтересів інших. У цьому контексті взаємовідносин користувачів фінансової звітності можливе виникнення конфлікту інтересів через суб'єктивізм у процесі підготовки, складання та побудови фінансової звітності, який ще потребує свого дослідження.

Залежно від конкретної участі користувачів у справах товариства з огляду на їх матеріальну зацікавленість інтерес можна поділити на фінансовий і не фінансовий.

Враховуючи те, що внутрішні відносно підприємства користувачі в будь-якому випадку мають фінансову зацікавленість у його роботі через механізми оплати праці або безпосередньої участі у розподілі прибутку, то не фінансовий інтерес таких користувачів буде мінімальним і його враховувати недоцільно [4].

Огляд інтересів основних категорій користувачів фінансової звітності, поданий у дослідженні, дає змогу ранжувати їх з урахуванням того, для кого в першу чергу необхідно формувати показники звітності, а для кого – у другу і т. д. Цей ранжований ряд можна відобразити таким чином (табл. 3.2).

Отже, сучасна наука пропонує багато варіантів для прийняття управлінських рішень, в тому числі, й на основі даних фінансової звітності. Кожен керівник має самостійно вибирати, який метод чи яку теорію

застосувати в різних випадках, але завжди слід опиратися на результати роботи підприємства, бо тільки ця інформація може відобразити реальну ситуацію.

Таблиця 3.2

Ранжований ряд зацікавлених користувачів звітності

№	Користувачі	Причина присвоєння рангу
1	Інвестори	Оптимально подана у звітності інформація про підприємство дасть змогу залучити інвесторів, що призведе до додаткового вливання капіталу у виробництво та розширення діяльності. Основним джерелом інформації для інвесторів є фінансова звітність
2	Комерційні банки	Залучення фінансових коштів на умовах довгострокового або короткострокового кредитування дасть змогу підприємствам здійснювати поточну діяльність та розширене відтворення. Основним джерелом інформації для банків є фінансова звітність. Але можливі додаткові запити працівників банк
3	Власники підприємств	Рішення власників підприємства можуть призвести до додаткового вливання капіталу, а можуть, навпаки, до відволікання капіталу з виробництва. Фінансова звітність є джерелом інформації про господарство, але не єдиним. Це залежить від складу власників та розміру підприємства
4	Постачальники та підрядники	Укладання тривалих контрактів, яке призводить до стабільності у виробництві. Фінансова звітність може вивчатися при укладанні договорів, але основою контрактів, що укладаються є репутація підприємства
5	Покупці та замовники	Укладання тривалих контрактів освоєння нових сегментів ринку. Фінансова звітність може вивчатися, але головним чинником у цьому випадку виступає закон попиту і пропозиції
6	Держава та позабюджетні фонди	Оптимально сформована фінансова звітність дає змогу оптимізувати податкові та соціальні виплати і отримувати від держави підтримку у певних питаннях, Звітність є одним із джерел інформації про підприємство поряд з іншими звітами
7	Робітники підприємств	Гарні фінансові та соціальні показники дають змогу за необхідності залучити додаткові трудові ресурси. Звітність може використовуватися як джерело інформації, але, як правило, це рідкісне явище

Сформований таким чином список потенційних користувачів фінансової звітності дасть змогу, на наш погляд, при формуванні облікової політики розставити пріоритети й обрати таку облікову політику, яка дасть можливість сформувати фінансову звітність з погляду найбільшої показності для категорій користувачів відповідно до їх рангу.

3.2. Комплексний аналіз показників фінансової звітності для прийняття рішень

Систематизація історичних етапів становлення та розвитку економічного аналізу як науки є необхідною умовою визначення її теоретичних засад та практичних аспектів використання в контексті трансформації економіки.

Дослідження концептуальних основ аналізу фінансового стану дозволило з'ясувати, що основним при його розгляді повинен бути системний підхід: вивчення взаємозв'язків системи аналізу і системи підприємства через діяльність апарату управління дозволило уточнити такі компоненти системи аналізу фінансового стану, як мета, засоби, результати, заезпечення і т.п. і на цій основі представити власну дефініцію аналізу фінансового стану.

Останнім часом фінансовій звітності та фінансовому стану підприємства присвячується багато навчальних посібників, підручників, монографій. Широко висвітлюється досвід розвинених країн з цієї галузі знань. Але слід зауважити, що велика кількість іноземних видань не знижує, а навіть збільшує попит на вітчизняну літературу такого спрямування. Вкрай необхідною стає наявність спеціальної літератури, в якій послідовно, крок за кроком відтворювалася б методика фінансового аналізу з конкретними прикладами, розрахунками та висновками [1; 2; 3; 5; 7].

У цьому зв'язку особливого значення набувають теоретичні дослідження побудови системи аналізу підприємницької діяльності за різних форм власності й різних форм господарювання, на базі чого повинні розроблятися прикладні питання фінансового аналізу та контролю.

Комплексна оцінка господарської діяльності є її характеристикою, отриманою в результаті комплексного дослідження, тобто одночасного та узгодженого вивчення сукупності показників, які відображають всі (або багато) аспектів господарських процесів, і що містить узагальнювальні висновки про результати діяльності виробничого об'єкта на основі виявлення

якісних і кількісних відмінностей від бази порівняння (плану, нормативів, попередніх періодів, досягнень на інших аналогічних об'єктах, інших можливих варіантах розвитку) [3].

Діяльність підприємства характеризується сукупністю показників, які ієрархічно пов'язані між собою. Нижній рівень ієрархії – це прості показники, які безпосередньо можуть бути виміряні або розраховані і надані в абсолютному або відносному виразі. Отримання комплексної оцінки – це поетапний перехід від оцінки одиничних показників до підсумкових оцінок вищого рівня і до отримання комплексної оцінки, що знаходиться на верхньому рівні ієрархії. Підсумкові (блокові) оцінки характеризують певні сторони діяльності підприємства.

Комплексна оцінка характеризує результати діяльності підприємства в цілому. Підсумкову і комплексну оцінки отримують шляхом синтезу оцінок попереднього рівня ієрархії на

підставі застосування різного роду середніх [4].

Комплексна економічна оцінка є характеристикою, яку отримують за одночасного та узгодженого вивчення сукупності параметрів, які відображають все або більшість аспектів зміни і розвитку економічних явищ і процесів. Вона вміщає загальні висновки за наслідками діяльності досліджуваного об'єкта [5].

Оскільки на основі такої оцінки можна здійснювати ранжирування об'єктів аналізу, її називають ще і рейтинговою. Складність комплексної економічної оцінки полягає в тому, що у разі багатокритеріального аналізу (багатофакторних систем) важко виділити узагальнюючий показник – критерій оцінки, а витрати на проведення аналітичних робіт не покриваються їх результативністю. Наявні також перешкоди методологічного та організаційного характеру.

Дослідження генезису фінансової звітності дало можливість класифікувати фактори її розвитку, серед яких виділено такий внутрішній фактор, як необхідність ефективного управління підприємством. Розгляд

інформаційного значення фінансової звітності для окремих функцій управління дозволив виокремити необхідні якісні характеристики і властиві їй недоліки.

Необхідно запропонувати методику моделювання, спрямовану на підвищення ефективності процесу управління шляхом удосконалення інформаційного забезпечення його аналітичної функції. Головні напрями реалізації цієї методики полягають у: структурному перегляді звітних форм; уточненні оцінки окремих статей у відповідності до принципу обачності; укрупненні розділів для запобігання надмірної деталізації; доповненні форм фінансової звітності відносними показниками структури.

Завдання комплексної економічної оцінки зводиться до визначення інтегрального параметра на підставі агрегації різних способів кількісного та якісного аналізу, наприклад, коли виникають завдання підведення підсумків роботи господарського об'єкта за рік, аналізу виконання плану санації підприємства, загальної оцінки виконання бізнес-плану і т. п.

Проблеми фінансового аналізу підприємницької діяльності за різних форм власності та різних форм господарювання вивчені недостатньо, хоча їм приділяється багато уваги в економічній літературі і повсякденній роботі міністерств і відомств нашої держави.

Аналіз (без віднесення його до господарської діяльності та виділення в самостійну науку) існує з давніх давен, є дуже об'ємним поняттям, яке лежить в основі усієї практичної та наукової діяльності людини. Фінансовий аналіз (аналіз – з грецької «розклад», «розчленування») – це метод оцінювання і прогнозування фінансового стану підприємства [12].

Науковцями досліджено, що аналіз був складовою системи обліку та контролю в сільськогосподарських маєтках у феодальній Британії (XII ст.). Родоначальником систематизованого економічного аналізу вважається француз Жак Саварі (1622– 1680). Ідеї Саварі були поглиблені у XIX ст. італійським бухгалтером Джузеппе Червоні (1827– 1917). Наприкінці XIX – на початку XX ст. в обліку з'явилося поняття «балансознавство». Воно

розвивається за трьома основними напрямками: економічний аналіз балансу, комерційний аналіз балансу, популяризація знань про баланс серед користувачів [4].

Такий аналіз існував майже до початку 90-х років. Він був ретроспективним за своєю природою і малокорисним для підприємств, хоча в економічній літературі науковцями було вже розроблено методикку організації фінансово-господарської діяльності та аналізу фінансової звітності, яка нашла своє відображення в роботах С.К. Татур, М.І. Баканов та ін [11].

На початку 70х років дослідження з теорії комплексного аналізу господарської діяльності і фінансової звітності набули подальшого розвитку, про що свідчить праці М.І. Баканова, А.Д. Шеремета, В.О. Мец та інших [3; 6; 10].

На теперішній час в умовах побудови ринкової економіки аналіз фінансової звітності як важливий елемент аналітичної роботи стає одним з головних інструментів управління діяльністю підприємств, в тому числі і сільськогосподарських. В основі фінансового аналізу лежить аналіз та управління фінансовими ресурсами суб'єктів господарювання [7].

Аналіз фінансової звітності є однією з найважливіших функцій управління. Він дає змогу визначити конкурентоспроможність суб'єкта господарювання в ринковій економіці [9].

Суб'єкт господарювання здійснює свою виробничо-торговельну діяльність на ринку самостійно, але в умовах конкуренції. Ринкові регулятори разом з конкуренцією створюють єдиний механізм господарювання, що змушує виробника враховувати інтереси і попит споживача. Господарюючі суб'єкти вступають між собою в конкурентні відносини. Той, хто програє, стає банкрутом. Щоб цього не сталося, господарюючий суб'єкт повинен постійно слідкувати за ситуацією на ринку, забезпечувати собі високу конкурентоспроможність [10].

Система фінансового аналізу в Україні має ввібрати в себе кращі традиції і правила застосування світової практики ведення та організації фінансового аналізу, зберігаючи при цьому його національні особливості.

Загалом комплексна оцінка фінансової звітності підприємства передбачає визначення економічного потенціалу суб'єкта господарювання або, іншими словами, вона дає змогу забезпечити ідентифікацію його місця в економічному середовищі. Оцінка майнового та фінансово-економічного стану підприємства створює необхідну інформаційну базу для прийняття різноманітних управлінських та фінансових рішень щодо проблемних питань купівлі-продажу бізнесу, напрямів виробничого розвитку, залучення чи здійснення інвестицій тощо [12].

Тривалий природний процес вирощування тварин та рослин, а також сезонність виробництва зумовлює тривалий кругообіг оборотних коштів, авансованих у виробництво. У рослинництві – це рік, у тваринництві – від 9 місяців до року. Більша частина продукції реалізується в четвертому кварталі, що позначається на вкрай нерівномірному надходженні виручки від реалізації – основного джерела коштів. Це приводить до того, що реальний фінансовий результат від господарської діяльності можливо визначити на основі річного звіту [11].

При проведенні комплексного аналізу фінансової звітності підприємств необхідно дотримуватись відповідних вимог, серед яких можна виділити наступні основні.

1. Методологічна база комплексного аналізу повинна ґрунтуватись на методиках, які давали б змогу в обмежені строки оцінити фінансовий стан суб'єкта господарювання. Комплексний аналіз протягом двохтрьох тижнів проведення процедури оцінки фінансового стану сільськогосподарського підприємства має не тільки ідентифікувати проблемні елементи, а й зробити обґрунтовані висновки щодо розвитку тенденції зміни фінансового стану суб'єкта господарювання в цілому.

2. При практичному проведенні комплексного аналізу необхідно використовувати такий ефективний прийом організації аналізу фінансової звітності, як порівняльний аналіз. Він являє собою внутрішньогосподарський аналіз зведених показників фінансової звітності за окремими напрямками діяльності самого підприємства та його дочірніх підприємств або міжгосподарський аналіз показників даної фірми у порівнянні з відповідними показниками конкурентів, середньогалузевими чи середніми показниками. Залежно від поставленого завдання щодо організації комплексного фінансового аналізу конкретного об'єкта, необхідно, насамперед, визначитись з оптимальною базою для порівняння значень аналітичних індикаторів – значень фінансових показників.

3. Для здійснення комплексного аналізу необхідно забезпечити формування групи показників, які б у своїй сукупності відповідали вимогам комплексної характеристики поточного стану підприємств та перспектив його подальшого розвитку. При цьому слід пам'ятати, що використання надлишкової кількості фінансових коефіцієнтів може спричинити втрату часу на аналітичне та математичне забезпечення дослідження функціонально взаємозалежних між собою показників. Це, в свою чергу, значно знизить оперативність комплексного аналізу, яка є критичною характеристикою його ефективності. Наповненість цільової сукупності тими чи іншими показниками залежатиме від завдань, які поставлені перед аналізом його замовниками у кожному конкретному випадку. Серед таких вимог, що висуваються до потенційних показників, можна виділити невелику сукупність критичних значень.

4. Ефективність комплексного аналізу значною мірою залежить від можливості побудови адекватної системи однозначності інтерпретації результатів математичної та аналітичної обробки визначеної групи цільових показників з метою попередження та уникнення двозначності висновків, протиріч у поглядах окремих експертів щодо ідентифікації становища об'єкта дослідження [4].

У сучасній практиці фінансового аналізу поширеним засобом досягнення визначеної вище мети є розроблення системи ранжування, відповідно до якого кожному значенню цільового показника відповідає однозначно визначений ранг, а сума рангів, отриманих даним підприємством за результатами аналізу, слугує підставою для однозначної характеристики його фінансово-економічного становища, розвитку тенденцій його зміни та перспектив подальшого функціонування. Таким чином, відособлена оцінка окремих сторін фінансово-господарської діяльності підприємства на основі математичного моделювання органічно komponується в єдиному інтегральному фінансовому показнику.

Отриманий у результаті комплексного аналізу інтегральний показник є характеристикою об'єкта аналізу: підприємства щодо відповідності поточним ринковим умовам. Наступні висновки є інформаційною основою для виконання поставленого управлінського завдання та дають змогу зробити обґрунтовані висновки про фінансовий стан підприємства в цілому [8].

Процес проведення комплексного фінансового аналізу складається з опрацювання системи проблемних питань, які можна об'єднати й узагальнити за такими напрямками:

- особливості побудови моделі обробки вхідної інформаційної бази відповідно до специфіки об'єкта дослідження;
- математична, статистична та аналітична складові моделі формування цільового елементу та комплексного аналізу – інтегрального показника фінансового стану підприємства;
- комплексний аналіз на основі визначення загальної оцінки комерційної надійності підприємства;
- комплексний аналіз на основі моделей прогнозування банкрутства підприємства;
- модель інтерпретації результатів комплексного фінансового аналізу та формування майбутніх трендів фінансово-господарської діяльності підприємства [6].

Ключовим елементом процедури комплексного аналізу фінансового стану підприємства є побудова моделі обробки вхідної інформаційної бази. Модель є обґрунтованою відповідно до специфічних характеристик конкретного випадку процедури комплексного аналізу органічний синтез математичних, статистичних та аналітичних методів дослідження [1].

Показниками і чинниками гарного фінансового стану можуть бути: стійка платоспроможність, ефективне використання капіталу, своєчасна організація розрахунків, наявність стабільних фінансових ресурсів. Показники і чинники незадовільного фінансового стану такі: неефективне розміщення засобів, недостатній обсяг власних оборотних коштів, наявність заборгованості платежів, негативні тенденції у виробництві.

До найбільш загальних показників комплексної оцінки фінансового стану належать показники прибутковості і рентабельності.

Велике значення має аналіз структури доходів підприємства та оцінки взаємозв'язку прибутку з показниками рентабельності. Важливо проаналізувати зв'язок прибутку підприємства з чинниками, які його формують, оскільки це полегшить практичну орієнтацію в цих питаннях.

Важливою складовою комплексної оцінки фінансового стану підприємства має бути рейтингова оцінка. Для цього необхідно на підставі комплексу оцінних показників надати узагальнюючу кількісну оцінку фінансовому стану кожного підприємства.

Висновки за розділом 3

Індикатором конкурентоспроможності господарюючого суб'єкта в умовах ринкової економіки є його фінанси. Існуючі нині в господарстві різні господарські структури виробляють найрізноманітніші види продукції, мають галузеву спрямованість і спеціалізацію. Різняться суб'єкти

господарювання за розмірами, за кількістю працюючих, величиною та станом основних фондів, спільним для них є те, що всі вони в своїй діяльності формують і використовують фінанси.

Зберегти міцні ринкові позиції в умовах жорсткої конкуренції будь-якому виробникові можливо лише за умови належним чином проведеного фінансового аналізу – однієї з важливих функцій управління в ринковій економіці. Він дає змогу визначити конкурентоспроможність суб'єкта господарювання.

Узагальнення та конкретизація існуючих підходів до комплексної оцінки фінансового стану підприємств дали змогу виявити системні недоліки, врахування яких має стати обов'язковою передумовою подальших досліджень та розробки адекватного сучасним умовам механізму комплексної оцінки фінансового стану.

Якість управлінських рішень залежить від адекватності аналітичних висновків, одержаних на основі інформаційного забезпечення аналізу фінансового стану. За результатами дослідження сутності інформаційного забезпечення аналізу виокремлені такі категорії: інформаційна система; комунікативне середовище; інформаційні технології.

Сукупність інформаційних потоків та інформації складає інформаційну систему аналізу фінансового стану підприємства. Побудова системи раціонального інформаційного забезпечення потребує визначення змісту необхідної інформації.

Основним же науковим завданням в перебігу розробки механізму комплексної оцінки фінансового стану вітчизняних підприємств має бути сполучення обґрунтованих управлінських рішень стратегічного характеру та потреб оперативного управління фінансовим станом; диференційований підхід до визначення рекомендованих рівнів показників відносно підприємств різних галузей та організаційно правових форм; максимальна інформативність показників залежно від потреб управління.

Важливою умовою для створення раціональної методології фінансового аналізу, яка відповідала б національним інтересам держави, є нарахування національних умов господарювання, чинників його досягнень у минулому, змін в економічному і соціальному житті, глибоке вивчення зарубіжного досвіду і використання багатьох фундаментальних положень, прийнятих у розвинутих країнах з ринковою економікою [13].

При проведенні комплексного аналізу фінансової звітності необхідно: дотримуватись відповідних вимог; враховувати схему ієрархій системи показників для визначення інтегральної оцінки фінансового стану підприємств та враховувати визначений алгоритм – етапи проведення і обробки вхідної інформаційної бази.

ВИСНОВКИ

Зміни в економічних відносинах, що відбуваються в Україні, породжують потребу накопичення і ефективного застосування досвіду господарювання за нових обставин. В сучасних умовах для результативної діяльності кожному господарюючому суб'єкту потрібна інформація про економічних партнерів, заінтересованих в налагодженні сталих господарських зв'язків. Фінансове забезпечення підприємства створює умови стабільності його економіки і є основою для розвитку, зростання прибутку, підтримання платоспроможності, ліквідності, кредитоспроможності і рентабельності при мінімальному рівні ризику. Воно впливає на фінансовий стан підприємства і його потенціал в діловому співробітництві. Стабільне фінансове забезпечення є гарантом ефективної реалізації економічних інтересів усіх учасників фінансових відносин. Виняткова роль фінансового забезпечення в організації процесів відтворення спричинила високу потребу в бухгалтерській фінансовій звітності.

Поточний бухгалтерський облік містить розрізнену інформацію про діяльність товариства. Для одержання інформації про результати такої діяльності дані поточного обліку необхідно узагальнити в певній системі показників. Це досягається складанням бухгалтерської фінансової звітності, яка є завершальним етапом бухгалтерського обліку.

Правові основи регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності визначені Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні». Бухгалтерська звітність складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів.

Фінансова звітність є складовою частиною бухгалтерської звітності, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів товариства за звітний період. Вона розрахована насамперед

на таких користувачів інформації, як інвестори, кредитори та інших, які не можуть вимагати звітів з урахуванням їх конкретних потреб.

Вимога повноти звітності означає повне висвітлення всіх напрямів діяльності підприємства. Проте звітність має містити тільки корисну інформацію, без зайвої деталізації. Зайва деталізація ускладнює складання звітності й аналіз її показників, використання в управлінні.

Для прийняття економічних рішень користувачами фінансових звітів необхідна інформація про фінансовий стан, результати діяльності та зміни у фінансовому стані підприємства. Зазначені інформаційні потреби обумовили склад фінансової звітності.

Останнім часом роль бухгалтерського обліку та звітності значно підвищилась. Це пов'язано зі зміною адресності бухгалтерської фінансової звітності, розширенням кола суб'єктів, які приймають інвестиційні та інші господарські рішення і спираються при цьому на бухгалтерські дані. Відповідно змінюються вимоги до бухгалтерської фінансової звітності. При цьому акцент ставиться на якість звітної інформації, що визначається реальністю, змістовністю, оперативністю даних та забезпечується за рахунок методологічних основ її формування.

Враховуючи нові вимоги до бухгалтерської фінансової звітності був прийнятий Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та затверджені Положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Метою законодавчо-нормативної бази є наближення бухгалтерського обліку в Україні до стандартів, що прийняті в країнах з розвиненою ринковою економікою. Введення П(С)БО в дію покликано забезпечити адекватність інформації фінансових звітів підприємств запитам її користувачів.

У ринкових умовах господарювання роль держави в управлінні підприємствами значно скоротилась і обмежується лише збором податків і контролем за виконанням нормативно-правових актів. Поряд з цим значно розширюється роль заінтересованих осіб, перш за все, інвесторів і кредиторів, які взаємодіють з підприємством по горизонталі на основі їх

економічних програм. Користувачі бухгалтерської фінансової інформації різні, цілі їх досить часто конкурентні, а іноді і протилежні. На сьогодні існують різні підходи до класифікації користувачів бухгалтерської фінансової звітності. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» вказує, що «користувачі фінансової звітності – фізичні та юридичні особи, які потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття відповідних рішень». Найбільш повну класифікацію користувачів наведено Комітетом по міжнародним стандартам бухгалтерського обліку в МСБО 1 «Подання фінансових звітів», де передбачається, «що користувачами фінансових звітів є існуючі і потенційні інвестори, працівники, позикодавці, постачальники та інші торгові кредитори, клієнти, уряд та урядові установи, громадськість» [1; с.30].

Аналітичний процес, який лежить в основі прийняття управлінських рішень, передбачає використання різноманітної інформації та даних. В залежності від тих чи інших потреб та можливостей отримання користувачами інформації, що необхідна для прийняття обґрунтованих рішень, існують різні її джерела. Очевидно, що бухгалтерська фінансова звітність містить найбільший обсяг інформації. Проте досить велика частина інформації реалізується через інші методи бухгалтерського обліку, а також надходить із зовні та характеризує зовнішнє середовище. У загальному, система інформаційного забезпечення обґрунтування та прийняття рішень являє собою безперервний та цілеспрямований добір необхідних інформаційних показників, що використовуються для здійснення оцінки, аналізу, планування, а також підготовки відповідних управлінських рішень за всіма напрямками фінансово-господарської діяльності підприємства. Розуміння ролі і місця бухгалтерської фінансової звітності в даній системі сприяє ефективній її реалізації, а також визначенню структури і змісту звітних форм.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Афанас'єва І. І. Формування облікової політики підприємства: теорія і практика [Електронний ресурс] / І. І. Афанас'єва // Вісник Одеського національного університету. Економіка. -2013. -Т. 18, Вип. 3(1). -С. 24-26. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonuecon2013183\(1\)8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonuecon2013183(1)8)
2. Бедзай О. В. Трансформація фінансової звітності та її вплив на методику аналізу ліквідності балансу / О. В. Бедзай // Вісник Львівської комерційної академії. Серія: Економічна. – 2014. – Вип. 44. – С. 86-89. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlcaekon20144419>
3. Бешуля І. Сучасний стан нормативно-правового забезпечення формування облікової політики / І. Бешуля, Н. Піскунова, І. Петрова // Схід. – 2012. – № 1 (115). – С. 17-19.
4. Бойко Л.Г. Облікова політика підприємства: конспект лекцій для самостійного вивчення дисципліни / Л.Г. Бойко. -Х.: ХНАМГ, 2010. -178 с.
5. Бондарєва Т. Г. Роль аналізу фінансової звітності для перспективного планування діяльності підприємств / Т. Г. Бондарєва, І. П. Нагавичко // Вісник Національного університету водного господарства та природо-користування. Економічні науки. – 2016. – Вип. 2. – С. 20-28. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnuygpekon201625>
6. Бузак Н. Оцінка товарних запасів як елемент облікової політики торговельного підприємства // Н. Бузак // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/portal/socgum/Ecan/201191/pdf/buzak.PDF>
7. Бутинєць Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку: підручник / Ф.Ф. Бутинєць, О.П. Войналович, І.Л. Томашевська; за ред. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: Рута, 2006. – 528 с.
8. Верига Ю.А. Фінансовий облік: навч. посіб. / Ю.А. Верига, Т.В. Гладких, М.М. Орищенко. – К.: ЦУЛ, 2012. – 438 с.
9. Верига Ю. А., Кулик В. А., Ночовна Ю. О., Іванюк С. Ю. Облікова політика підприємства : навч. посібник К. : Центр учб. л-ри, 2015.

10. Визначаємо облікову політику та організацію бухобліку на 2018 рік. – Режим доступу: <https://buhgalter.com.ua/articles/buhgalterskiy-oblik/viznachayemo-oblikovu-politiku-ta-organizatsiyu-buhobliku-na-2018-rik/>
11. Волошин М.В. Аспекти формування учетной политики бюджетных учреждений // Современные научные исследования и инновации. 2014. № 1 [Электронный ресурс]. URL: <http://web.snauka.ru/issues/2014/01/30359>
12. Войтенко Т. Облікова політика-2010: головне / Т. Войтенко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nibu.factor.ua/ukr/golden/doc.html?id=12039>
13. Голуб Н. Ю. Формування облікової політики підприємства в сучасних умовах господарювання [Електронний ресурс] / Н. Ю. Голуб, К. В. Худоба // Науковий вісник НЛТУ України. -2013. -Вип. 23.17. -С. 192-197. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnltu201323>
14. Городянська Л. Наказ про облікову політику – основа організації обліково-аналітичної системи підприємства / Л. Городянська // Вісник ТНЕУ. -№ 3. -2007. -С. 140 – 146.
15. Гошовська В. В. Формування організаційно-розпорядчого документа про облікову політику підприємства дорожньо-транспортного комплексу [Електронний ресурс] / В. В. Гошовська, Я. О. Гончарова // Управління проектами, системний аналіз і логістика. Технічна серія. -2012. -Вип. 10. - С. 439-444. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Upsal20121079>.
16. Демиденко С. Л. Методичні підходи до стратегічного аналізу показників фінансової звітності / С. Л. Демиденко // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2015. – Вип. 27. – С. 218-225. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntue20152728>.
17. Демидов О. А. Особливості застосування інструментів управлінського обліку до політики ціноутворення виробничих підприємств [Електронний ресурс] / О. А. Демидов // Вісник Східноєвропейського університету

- економіки і менеджменту. Сер. : Економіка і менеджмент. -2013. -№ 2. -С. 76-86. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsuem2013212>.
18. Дерун І. А. Напрями вдосконалення облікової політики в частині необоротних активів промислових підприємств (на прикладі заводів залізобетонних конструкцій) [Електронний ресурс] / І. А. Дерун // Облік і фінанси. - 2013. - № 4. - С. 24-31. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oifapk201346>.
19. Житний П.Є. Облікова політика в умовах розвитку фінансово-промислових систем: методологія та організація: монографія / П.Є. Житний. - Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2007. -352 с.
20. Житний П. Принципи формування облікової політики // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – № 4 – С. 25-28.
21. Журавель Г.П. Облікова політика підприємства в ринкових умовах: навч. посіб. /Г.П. Журавель, В.Б. Клевець, П.Я. Хомин; за ред. П.Я. Хомина. – К.: Професіонал, 2009.– 320 с.
22. Зигрій О. Удосконалення методики аналізу показників бухгалтерської фінансової звітності підприємств / О. Зигрій // Економічний аналіз. – 2013. – Т. 12(4). – С. 208-210. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan201312\(4\)47](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan201312(4)47)
23. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України 30.11.99 № 291 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.
24. Казанова М. Учетная политика-2018: что нужно подкорректировать. – Режим доступа: <https://i.factor.ua/journals/buh911/2018/january/issue-4/article-33102.html>
25. Карпова В. Учетная политика предприятия: главные моменты. – Режим доступа: <http://bz.ligazakon.ua/magazinearticle/BZ009635>

26. Карпушенко М.Ю. Облікова політика підприємства: конспект лекцій з дисципліни / М.Ю. Карпушенко. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 55 с.
27. Кірсанова В. В. Вплив облікової політики підприємства на формування його фінансових результатів [Електронний ресурс] / В. В. Кірсанова, Д. О. Пеліпадченко // Інноваційна економіка. -2013. -№ 6. -С. 321-325. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek2013678>
28. Клевець В.Б. Облікова політика підприємств за стандартами: монографія / В.Б. Клевець. – Тернопіль: Економічна думка, 2007. – 313 с.
29. Клевець В.Б. Практична спрямованість облікової політики підприємств як об'єкт наукових досліджень кафедри / В.Б. Клевець // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/portal/SocGum/inek/20123/125.pdf>
30. Костенко О.М. Облікова політика як внутрішньогосподарський інструмент впливу на формування прибутковості підприємства / О.М. Костенко // Економіка та держава. – 2009. -№ 6. – С. 71-72.
31. Корніло А.С. Рівні регламентації облікової політики підприємства. - Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством: проблеми теорії та практики: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої 57-й річниці Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (м. Полтава, 21–22 травня 2018 року). – Полтава : ПУЕТ, 2018. – С. 73-75.
32. Кулик В. А. Облікова політика підприємства: навч.-метод. посібник / В. А. Кулик, Ю. О. Ночовна. – Полтава: ПУЕТ, 2014. – 171 с. + Режим доступу: локальна мережа ПУЕТ.
33. Кулик В. А., Ночовна Ю. О. Облікова політика підприємства : навч.-метод. посібник Полтава : ПУЕТ, 2014.
34. Кулик В.А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку: монографія / В.А. Кулик. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2013. – 425 с.

35. Кутер М.И. Теория бухгалтерского учета: Учебник. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 640 с.
36. Легенчук С.Ф. Креативний облік в національній системі бухгалтерського обліку / С.Ф. Легенчук // Міжнародний збірник наукових праць. Теорія та методологія бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Випуск 2(14) – 2009. – С. 88-101.
37. Ляшенко С. І. Облікова політика торговельних підприємств для цілей управління [Електронний ресурс] / С. І. Ляшенко // Вісник Одеського національного університету. Економіка. -2013. -Т. 18, Вип. 3(2). -С. 99-102. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vopuecon2013183\(2\)26](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vopuecon2013183(2)26)
38. Максимів Ю.В. Організаційні підходи до вдосконалення системи обліково-аналітичного забезпечення управління відходами деревообробного виробництва / Ю.В. Максимів // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/portal/ChemBiol/Vnuvgrp/ekon/20112/Vek5417.pdf>
39. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів: Наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2006 р. № 1315 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v1315201-06>.
40. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів: Наказ Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article%3Fartid=66826&catid=50097>
41. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку нематеріальних активів: Наказ Міністерства фінансів України від 16.11.2009 р. № 1327 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-metodichnih-rekomendacii-z-buhgalterskogo-doc4523.html>.
42. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів: Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 р. № 561 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?artid=293623>.

43. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств: Наказ Міністерства аграрної політики України від 18.05.2001 р. № 132 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1021.122.0>.
44. Методичні рекомендації з формування складу витрат та порядку їх планування в торговельній діяльності: Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 22.05.2002 р. № 145 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0145569-02>.
45. Методичні рекомендації з формування собівартості будівельно-монтажних робіт: Наказ Державного комітету будівництва, архітектури і житлової політики України від 07.05.2002 р. № 81 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.42765.0>.
46. Методичні рекомендації з формування собівартості перевезень (робіт, послуг) на транспорті: Наказ Міністерства транспорту України від 05.02.2001 р. № 65 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0065361-01>.
47. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості: Наказ Міністерством промислової політики від 09.07.2007 р. № 373 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua/ldoc2.nsf/link1/FIN30532.html>.
48. Методичні рекомендації щодо облікової політики суб'єкта державного сектору: наказ Міністерства фінансів України від 23.01.2015 р. № 11
49. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://buhgalter911.com/Res/Zakoni/MetodRek/metoduchetpolit.aspx>.
50. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: Наказ Міністерства фінансів України 27 червня 2013 р. № 635 [Електронний

- ресурс]. – Режим доступу: <http://buhgalter911.com/Res/Zakoni/MetodRek/metoduchetpolit.aspx>
51. Методичні рекомендації щодо складання розпорядчого документа про облікову політику підприємства: Наказ Міністерства аграрної політики України від 17.12.2007 р. № 921 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua-info.biz/legal/basexw/ua-ememvt.htm>.
52. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929020>
53. Мізякіна Н. О. Аналіз міжнародних стандартів аудиту фінансової звітності щодо виявлення помилок / Н. О. Мізякіна // Економіка та держава. – 2015. – № 7. – С. 82-86.
54. Мороз Ю. Ю. Облікова політика підприємства в частині формування витрат на робочу силу [Електронний ресурс] / Ю. Ю. Мороз // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Сер. : Економічні науки. -2013. -№ 1. -С. 155-159. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhdtuecon2013135>
55. Наказ про облікову політику: про що варто пам'ятати. – Режим доступу: <https://www.buh24.com.ua/nakaz-pro-oblikovu-politiku-pro-shho-varto-ram-yatati/?cn-reloaded=1>
56. Нестеренко С. С. Сутність облікової політики, її значення і вимоги, проблеми формування та шляхи їх вирішення[Електронний ресурс] / С. С. Нестеренко // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. -2013. -Вип. 10(4). -С. 24-31. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof201310\(4\)5](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof201310(4)5)
57. О бухгалтерском учете и отчетности: Закон Республики Беларусь от 18.10.1994 г. № 3321-XII [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://pravo.by/main.aspx?guid=3871&p0=V19403321&p2={NRPA}>
58. Облікова політика підприємства: дистанційний курс для студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування» / В. А. Кулик. – [Електронний

- ресурс]. – Полтава : ПУЕТ, 2016.– Режим доступу : <http://www2.el.puet.edu.ua/izdo/course/view.php?id=665>.
59. Облікова політика підприємства: навч. посібник / Ю. А. Верига, В. А. Кулик, Ю. О. Ночовна, С. Ю. Іванюк. – К.: Центр учб. л-ри, 2015. – 312 с.
60. Облікова політика підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.buhoblik.org.ua/uchet/organizacziya-buxgalterskogo-ucheta/2710-oblikova-politika.html>
61. Облікова політика підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/ru/pubs/id/9425>
62. Облікова політика підприємства – 2018: зміни, покликані часом [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/reader/bz010571>
63. Озеран А. В. Аналіз корисності інформації фінансової звітності для прийняття управлінських рішень / А. В. Озеран // Молодий вчений. – 2015. – № 2(2). – С. 200-204. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv20152\(2\)50](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv20152(2)50)
64. Олійник Я.В. Методичні аспекти облікової політики підприємств / Я.В. Олійник // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Menegment/2012721/39.pdf>
65. Организация бухучета на вновь созданном предприятии. – Режим доступу: <http://www.interbuh.com.ua/ru/documents/onebuhbook/101600>.
66. Орехова Е. В. Система качественных показателей финансовой безопасности предприятия / Е. В. Орехова // Журнал «Новая Экономика»: Научно-теоретический, научно-практический, научно-методический журнал; Беларусь, г. Минск. – 2013. – № 1(61). – С. 115-119.
67. Орехова К. В. Оцінювання фінансової безпеки підприємства: методичний аспект / К. В. Орехова // Комунальне господарство міст. Науково-технічний збірник. Випуск 108. Серія: Економічні науки. – Київ «Техніка», 2013. – С. 368-376.

68. Петухова Т. О. Роль облікової політики в системі економічної безпеки підприємств [Електронний ресурс] / Т. О. Петухова // Вісник економіки транспорту і промисловості. -2013. -Вип. 43. -С. 167-169. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp20134335>
69. Петрук О. М. Аудит фінансової звітності підприємств в аспекті аналізу ефективності використання ресурсів / О. М. Петрук, Н. О. Мізякіна. // Ефективна економіка. – 2015. – № 1. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek2015136>
70. Піскунова Н. В. Принципи формування облікової політики та чинники впливу на її вибір [Електронний ресурс] / Н. В. Піскунова // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Економіка. -2013. -Вип. 23. -С. 174-177. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa20132336>
71. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 09.12.2011 № 1591 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>.
72. Положение по бухгалтерскому учету «Учетная политика организации» (ПБУ 1/2008) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.buhgalteria.ru/modules/helppbu/?id=28>
73. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
74. Приказ об учетной политике: все как следует. – Режим доступа: <http://www.interbuh.com.ua/ru/documents/onebuhbook/838>
75. Про облікову політику підприємства: Лист Міністерства фінансів України від 21.12.05 № 31-34000-10-5/27793 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?artid=58984&catid=34931>
76. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. №996-XIV (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ligazakon.net>.

77. Про облікову політику підприємства: Лист Міністерства фінансів України від 21.12.05 р. № 31-34000-10-5/27793 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?artid=58984&catid=34931>.
78. Пушкар М.С. Теорія і практика формування облікової політики: монографія / М.С. Пушкар, М.Т. Щирба. – Тернопіль: Карт-бланш, 2010. – 260 с.
79. Рожкова Е.М. Методологічні основи організації обліку на підприємствах промисловості / Е.М. Рожкова // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/portal/socgum/npmaup/20102/pdf/files/67-71.pdf>
80. Руденко О. В. Управлінська спрямованість облікової політики / О.В. Руденко // Вісник Криворізького економічного інституту КНЕУ. – 2009. – № 4 (20). – С. 98-101.
81. Рузмайкіна І.В. Облікова політика підприємства – системний підхід до вироблення / І.В. Рузмайкіна // Вісник соціально-економічних досліджень. Вип. 19 / Одес. держ. екон. ун-т. – Одеса: ОДЕУ, 2005. – С. 261-267.
82. Святенко І. М. Елементи облікової політики підприємств [Електронний ресурс] / І. М. Святенко // Науковий вісник НЛТУ України. -2013. -Вип. 23.16. -С. 277-283. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnltu201323>
83. Слободян Н. Г. Аналіз фінансової звітності: управлінський аспект / Н. Г. Слободян, М. В. Безверха, М. В. Пушкарьова // Міжнародний науковий журнал. – 2016. – № 5(3). – С. 67-71. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj20165 \(3\)20](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj20165 (3)20)
84. Слободяник Ю.Б. Організація облікової політики в Україні: проблеми гармонізації / Ю.Б. Слободяник, Ю.О. Хоменко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uabs.edu.ua/images/stories/docs/KBOA/slobodianik018.pdf>

85. Учетная политика предприятия (Украина). – Режим доступа: <http://www.buhoblik.org.ua/uchet/organizacziya-buxgalterskogo-ucheta/2708-uchetnaya-politika-predpr.html>.
86. Федоронько Н. І. Методи фінансового аналізу консолідованої фінансової звітності / Н. І. Федоронько // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2015. – № 4. – С. 337-341. – Режим доступа: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppou2015447>
87. Хендриксен Э.С. Теория бухгалтерского учета: Пер. с англ. / Под ред. проф. Я.В. Соколова. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 576 с.
88. Чалий І. Бухоблік для дорослих. МСФЗ-трансформація. Управління прибутком. Податки / І.Чалий. – Х. : Фактор, 2011. – 400 с.
89. Чорнявська Т. М. Облікова політика підприємства як фактор управління доходами і фінансовими результатами діяльності [Електронний ресурс] / Т. М. Чорнявська // Облік і фінанси. -2012. -№ 1. -С. 82-85. -Режим доступа: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oifaprk2012116>
90. Щирба М.Т. Облікова політика в системі управлінського обліку: монографія / М.Т. Щирба. -Т.: ТНЕУ, 2011. -338 с.
91. Щирба М. Проблеми документального оформлення облікової політики підприємства та шляхи їх вирішення / М. Щирба // Економічний аналіз : зб. каф. екон. аналізу Терноп. нац. екон. ун-ту – Тернопіль, 2010. – № 5. – С. 380-383.
92. Юнацький М. О. Сучасний стан нормативно-правового забезпечення формування облікової політики [Електронний ресурс] / М. О. Юнацький. // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. -2013. -Вип. 10(1). - Режим доступа: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof201310\(1\)71](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof201310(1)71)
93. Ягмур К. А. Принципи побудови облікової політики підприємства / К.А. Ягмур // [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.rusnauka.com/15NPN2009/Economics/46816.doc.htm>
94. Reizinger-Ducsai A. Bankruptcy prediction and financial statements. the reliability of a financial statement for the purpose of modeling / A. Reizinger-

Ducsai // Research Papers of the Wroclaw University of Economics. Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wroclawiu. – 2016. – Issue 441. – P. 202-213.

95. Xiaohua F. Financial Statement Comparability and Debt Contracting: Evidence from the Syndicated Loan Market / F. Xiaohua, L. Yutao, X. Baohua, Z. Wenjun // Accounting Horizons. – Jun. 2016. – Vol. 30, Issue 2. – P. 277-303.